

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Кафедра англійської мови

Свідер І.А., Литвинюк О.М.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Галузь знань: 03 – Гуманітарні науки

Спеціальність: 035 – Філологія. Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська

Освітня програма: Англійська мова і література

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

УДК 378.091.33-027.22: 81'25(075)

Рекомендовано до друку на засіданні кафедри англійської мови
Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка
(протокол № 7 від 23 травня 2023 року)

Укладачі: Свідер І. А., кандидат філологічних наук, доцент, Литвинюк
О.М, кандидат філологічних наук, старший викладач.

Свідер І. А., Литвинюк О. М. Методичні рекомендації щодо організації та проведення практики. Кам'янець-Подільський, Видавництво «Абетка», 2023. 79 с.

Методичні рекомендації призначені для студентів спеціальності 035 Філологія. Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська з метою забезпечення якісної організації і проведення різних видів практики. Методичні рекомендації містять положення про проходження практики, зміст та бази практики, обов'язки керівників практики і студентів-практикантів, вимоги до складання й оформлення звітної документації, зразки оформлення документації, критерії оцінки практики.

ЗМІСТ

Передмова	4
Розділ 1. Мета і завдання практики, очікувані результати навчання, організація та керівництво практикою	5
1.1. Навчальна перекладацька практика.....	13
1.2. Виробнича перекладацька практика.....	16
1.3. Виробнича філологічна практика.....	19
Розділ 2. Зміст та основні види діяльності студентів-практикантів ..	21
2.1. Навчальна перекладацька практика.....	21
2.2. Виробнича перекладацька практика.....	25
2.3 Виробнича філологічна практика.....	30
Розділ 3. Організаційно-методична і навчальна документація до захисту практики	34
3.1. Навчальна перекладацька практика.....	37
3.2. Виробнича перекладацька практика.....	40
3.3 Виробнича філологічна практика.....	44
Розділ 4. Критерії оцінювання практики	48
4.1. Навчальна перекладацька практика.....	50
4.2. Виробнича перекладацька практика.....	52
4.3 Виробнича філологічна практика.....	54
Розділ 5. Підведення підсумків та порядок захисту практики	57
Список використаних джерел	59
Додатки (зразки документів)	61

ПЕРЕДМОВА

На сучасному етапі розвитку суспільства в умовах розширення міжнародних зв'язків та обміну інформацією підготовка спеціалістів, які володіють іноземними мовами і здатні виконувати роль посередника у спілкуванні представників різних культур та носіїв різних менталітетів, – це основоположна завдання сучасних закладів вищої освіти. Саме перекладач допомагає забезпечувати взаєморозуміння та комунікацію, руйнувати мовні бар'єри, встановлювати міжкультурні зв'язки. Практика є важливою ланкою в системі підготовки спеціаліста до практичної діяльності, яка надає студентам можливість застосовувати у практичній діяльності знання, здобуті у результаті вивчення навчальних дисциплін з вступу до перекладознавства, вступу до спеціальності, практики перекладу практичного курсу англійської мови.

Важливою проблемою підготовки студентів є вдале співвідношення теоретичної та практичної частини навчання, впровадження результатів наукових пошуків у навчальний процес. Безперечно, тільки поєднання теоретичної і практичної підготовки надає можливість спеціалістам з перекладу долати труднощі перекладу будь-якого рівня.

У методичних рекомендаціях щодо організації та проведення практики для студентів спеціальності 035 Філологія Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська, висвітлено основні принципи організації та проведення різних видів практики студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, права і обов'язки студентів та керівників практики від університету і базового підприємства, основні аспекти діяльності філолога-перекладача; викладено основні критерії оцінювання практики з точки зору якості перекладу, підготовки звітної документації. До складу методичних рекомендацій входять додатки, за допомогою яких студенти зможуть вірно оформити звітну документацію.

РОЗДІЛ 1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ, ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ, ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Практика – невід’ємна складова освітньо-професійної програми підготовки фахівців, основним завданням якої є практична підготовка здобувача вищої освіти першого, бакалаврського, рівня до виконання фахових обов’язків. Перекладацька практика є одним із видів самостійної навчальної та науково-дослідної роботи студентів.

Практиці відводиться значна роль у підготовці висококваліфікованого філолога-перекладача. Відповідно до зростаючих потреб суспільства фахівець-філолог повинен досконало володіти предметом, мати високий рівень професійної практичної підготовки, ерудиції, ефективно застосовувати набути знання та навички в роботі та постійно працювати над підвищенням своєї майстерності й загальної культури.

Програма різних видів практики укладена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 03 Гуманітарні науки спеціальності: 035. Філологія (Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська) за освітньо-професійною програмою Англійська мова і література

Міждисциплінарні зв’язки

Місце практики – в системі дисциплін, що забезпечують саморозвиток і самореалізацію особистісних якостей студента; у сукупності дисциплін професійної підготовки, що готують студента до виконання обов’язків філолога-перекладача.

Навчальна перекладацька практика забезпечує оптимальне поєднання теоретичної підготовки філолога-перекладача з практичною діяльністю, визначає рівень професійної компетенції, активізує процес формування особистісних фахових якостей.

На сучасному етапі розвитку суспільства в умовах розширення міжнародних зв’язків та обміну інформацією підготовка спеціалістів, які володіють декількома мовами і здатні виконувати роль посередника у спілкуванні представників різних мовних колективів, – це важливе завдання сучасних університетів. Саме перекладач допомагає забезпечувати взаєморозуміння між людьми, що розмовляють різними мовами, руйнувати мовні бар’єри, встановлювати міжкультурні зв’язки. Навчальна перекладацька практика є важливою ланкою в системі підготовки спеціаліста до практичної діяльності, яка надає студентам можливість застосовувати у практичній діяльності знання, здобуті у результаті вивчення теоретичних курсів з перекладознавства і порівняльних дисциплін, а також практичні знання і навички, здобуті на заняттях з практики перекладу. Актуальною умовою підвищення якості навчання студентів є поєднання теоретичних знань майбутніх фахівців з

умінням вирішувати практичні завдання, що можливо лише під час проходження навчальної перекладацької практики.

Основними **принципами організації практики** є:

- *зв'язок із життям*, відповідність змісту практики сучасним вимогам;

- *систематичність і безперервність*, які забезпечуються спадкоємністю завдань, що вирішуються протягом кожного наступного етапу практики, поступовим ускладненням завдань та підвищенням вимог до якості їх виконання;

- *комплексний характер* змісту й організації практики, який передбачає здійснення міжпредметних зв'язків, поєднання суспільних, спеціальних і методичних знань у проведенні різноманітних форм роботи;

- *діяльнісний підхід*, що орієнтує не лише на засвоєння зразків і методології виконання індивідуальних завдань, але й самовираження студента в активному процесі перекладу;

- *диференціація та індивідуалізація* змісту і організації практики з урахуванням специфіки факультету, особливостей студентів, конкретних умов роботи;

- *особистісно зорієнтований підхід* до процесу перекладу;

- *рефлексійний підхід*, що передбачає вміння майбутнього фахівця давати об'єктивну оцінку своїй професійній діяльності.

Теоретичну підготовку, необхідну для виконання програми навчальної перекладацької практики, студенти отримують шляхом вивчення курсів теорії та практики перекладу, вступу до перекладознавства.

Роль і відповідальність суб'єктів навчальної перекладацької практики

У процесі професійної підготовки студента увага всіх відповідальних за проведення практики зосереджується на розвиткові творчих здібностей, самостійності студента, його вмінні розв'язувати питання організації практики, спроможності працювати в колективі. Всі суб'єкти практики виконують притаманні їм ролі та несуть відповідальність за виконання програми практики.

Адміністрація вишу:

- створює належні умови проходження практики;
- забезпечує досягнення певного рівня професійної компетентності практиканта;
- забезпечує незалежність і об'єктивність оцінки його знань.

Керівник практики факультету:

- розробляє наскрізну програму практики;
- бере участь у підготовці розпоряджень про проходження практики;

- бере участь у підготовці та проведенні настановної конференції з навчальної перекладацької практики, визначає пріоритетні напрямки діяльності студентів і керівників, проводить інструктаж з техніки безпеки;
- контролює хід навчальної перекладацької практики на кожному етапі, вживає заходів щодо усунення недоліків; разом з деканатом факультету та адміністрацією навчального закладу вирішує спірні питання та конфліктні ситуації;
- бере участь у створенні та роботі комісій із захисту практики;
- вивчає та аналізує звітну документацію студентів, відгуки керівників, складає факультетський звіт про результати практики та подає його в деканат і завідувачеві практики університету;

Методист навчального відділу:

- дбає про підписання угод з базами практики;
- за поданням кафедр визначає керівників з фаху;
- здійснює розподіл студентів по базам практики;
- надає інформацію для підготовки наказу про організацію та проведення практики, розпоряджень і наказів щодо припинення, відновлення і захисту практики тощо;
- бере участь у підготовці та проведенні настановної конференції;
- готує супровідні документи (направлення на бази практики, відомості для комісій із захисту, протоколи захисту тощо);
- координує діяльність студентських груп і керівників щодо складання графіків консультацій;
- контролює проходження студентами практики на всіх етапах, відвідує бази практики, підтримує контакт з представниками адміністрації, керівниками, практикантами;
- організовує збір звітної документації, забезпечує її перевірку керівниками від вищого навчального закладу;
- бере участь у захисті практики;
- забезпечує комплектування звітних і періодичне поновлення допоміжних матеріалів у кабінеті фахових практик;
- розміщує інструктивні матеріали на інформаційній дошці.

Керівник практики від вищого навчального закладу:

- проводить організаційні заходи перед початком і після закінчення практики;
- бере участь у настановній конференції;
- затверджує «Календарний графік проходження практики» студента, який працюватиме під його керівництвом;
- інструктує студентів про порядок проходження навчальної перекладацької практики та надає студентам документи, необхідні для проходження практики (договори про практику, направлення на практику, листи, щоденники тощо);

- повідомляє студентів про систему звітності з практики;
- у тісному контакті з керівником практики від бази практики забезпечує якісне проходження практики згідно з програмою;
- вчасно перевіряє та оцінює звітну документацію студента;
- у складі комісії приймає залік з практики;
- надає рекомендації щодо покращення організації практики.

Керівник від бази практики:

- приймає студента (студентів) на практику згідно з графіком проходження практики;
- забезпечує відповідні умови для проходження практики, не допускає використання їх на посадах та роботах, що не відповідають програмі практики і майбутній спеціальності;
- знайомить студента з навчально-матеріальною базою та документацією;
- контролює забезпечення відповідних умов роботи і проведення обов'язкового інструктажу безпеки праці;
- всебічно сприяє дотриманню студентом графіка виконання програми практики, консультує студента, залучає його до виконання виробничих завдань;
- повідомляє керівника практикою від кафедри про випадки порушення студентами трудової дисципліни чи правил внутрішнього трудового розпорядку підприємства;
- -після закінчення практики ознайомлюється зі звітом студента про проходження практики, надає відгук-характеристику на кожного студента-практиканта, в якій відображає якість підготовленого ним звіту і виставляє попередню оцінку.

Студент-практикант:

- до початку практики отримує від керівника програму практики, консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;
- своєчасно прибуває на базу практики з оформленим щоденником практики, двома примірниками календарного графіка проходження практики (один – для студента-практиканта, другий – для керівника практики від підприємства), направленням на практику;
- вивчає і суворо дотримується правил охорони праці, техніки безпеки, трудової дисципліни та правил внутрішнього розпорядку підприємства;
- виконує всі види робіт, передбачені Програмою практики та доручення керівника практикою від підприємства;
- систематично веде записи у щоденнику практики, фіксує обсяг та зміст виконаної за день роботи;
- несе відповідальність за виконану роботу;
- вчасно подає поточну документацію на перевірку керівникам, оформлює звітну документацію, захищає звіт перед комісією, створеною на факультеті.

Студент, який не виконав програму практики без поважних причин, відраховується з університету.

Студент, який не виконав програму практики з поважних причин, рішенням Комісії з захисту, згідно наказу ректора направляється на повторне проходження практики у вільний від навчання час (без відриву від навчальних занять в університеті або під час канікул). Терміни повторного проходження практики визначаються Комісією із захисту.

Студент-практикант має право:

1. Консультуватися з керівниками практики від кафедри та базового підприємства з усіх питань проходження практики.

2. Користуватися ресурсами, обладнанням та документацією, які необхідні для забезпечення якісної перекладацької діяльності студента-практиканта, консультуватися з досвідченими перекладачами, які працюють на базовому підприємстві.

3. Отримати повну інформацію стосовно етапності звітування, форми звітності, терміну подачі повного комплексу звітної документації та критеріїв оцінювання практики.

4. Вносити пропозиції щодо вдосконалення організації та проведення практики

5. Заміна бази практики може бути здійснена лише з поважних причин і за наказом ректора університету.

Мета і завдання практичної підготовки студентів

Практична підготовка студентів галузі знань 03. Гуманітарна освіта спеціальності 035. Філологія, спеціалізації 035.041 - Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська денної форми навчання **має на меті** забезпечення здатності випускника здійснювати професійну діяльність на первинній посаді після закінчення терміну навчання.

Завдання практичної підготовки – формування інтегральних, загальних і спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, а саме:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми в у професійній діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 04 Здатність бути критичним і самокритичним

ЗК 05 Здатність учитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 07 Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 08 Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК 10 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 11 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК 07 Здатність до збирання, аналізу та систематизації інформації з різних джерел, інтерпретації мовних, літературних фактів та перекладу тексту.

СК 10 Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

СК 10 Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

Програмні результати навчання:

ПРН 02 Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 03 Організовувати процес свого навчання й самоосвіти

ПРН 05 Співпрацювати з колегами, толерантно здійснювати комунікацію тощо.

ПРН 11 Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною мовами

ПРН 15 Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів

ПРН 17 Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання

ПРН 18 Мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі обраної філологічної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.

Практика передбачає:

- оволодіння формами, засобами та методами перекладу з української мови на англійську та навпаки;
- застосування фахових знань та навичок у практичній перекладацькій діяльності;
- усвідомлення студентами професійної значущості цих знань;
- виховання у студентів потреби постійно вдосконалювати професійні знання, уміння, навички та власну перекладацьку майстерність;
- розвиток творчої ініціативи кожного студента.

Структура практичної підготовки

Види практик

Навчальним планом у галузі 03. Гуманітарна освіта спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 - Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська передбачені такі види практик:

№ з/п	Шифр за навч. планом	Курс	Семе стр	Назва практики	Кількість кредитів / годин	Тривалість	Форма контролю
1.	ООК 28.01	3	6	Навчальна перекладацька практика	4.5/135	3 тижні	залік
2.	ООК 28.02	4	7	Виробнича перекладацька практика	6/180	4 тижні	диференційований залік
3.	ООК 28.03	4	8	Виробнича філологічна практика	6/180	4 тижні	диференційований залік
Всього практики					16.5/495	11 тижнів	

Основні етапи практичної підготовки

I – етап адаптації, на якому студент пристосовується до вимог професійної діяльності.

II – етап ідентифікації, на якому студент: встановлює тотожність та усвідомлює суть ключових об'єктів (явищ), які формують зміст професійної роботи, їх якостей і взаємовідносин, з попереднім самопізнанням свого рівня кваліфікації і місця в кваліфікаційній спеціалізації; усвідомлює зміст професійної діяльності; пізнає свій рівень кваліфікації; усвідомлює власні професійні потреби.

III – етап самореалізації, на якому студент реалізує свої здібності до професійної діяльності в практичних діях.

Мета практики і зміст кожного етапу тісно взаємопов'язані і спрямовані на вирішення єдиної задачі – формування практичного досвіду щодо рішення конкретних професійних задач, впровадження інноваційних методів роботи. У період практики закладаються основи досвіду професійної діяльності, практичних умінь і навичок, професійних якостей особи фахівця.

Бази практичної підготовки

Визначення баз практики здійснюється на основі прямих договорів. Студенти можуть самостійно, за погодженням з керівництвом університету (факультету), підбирати для себе базу практики і пропонувати її.

Базами *практики* можуть слугувати Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, кафедра англійської мови; національний історико-архітектурний заповідник «Кам'янець»; бюро перекладів; екскурсійне бюро; турагенція або турбюро; підприємства із наявністю посад перекладача, перекладача-референта, гід-перекладач, редактор-перекладач тощо.

Види, форми і методи контролю

Керівники *практики* використовують такі види контролю:

- 1) спостереження за студентом упродовж практики, відвідування та аналіз проведеної ним діяльності;
- 2) контроль за виконанням студентом «Календарного графіку проходження практики»;
- 3) бесіди з учасниками виробничого процесу, аналіз відгуків про роботу студента; участь у виробничих нарадах;
- 4) перевірка робочих записів і звітної документації, оцінювання діяльності студента;
- 5) підведення підсумків роботи практиканта під час захисту звіту в комісії.

Основною формою контролю є самоконтроль і оцінка практикантом рівня своєї готовності до професійної діяльності, що здійснюється через ведення *Щоденника* практики, чітке виконання *Календарного графіку*, підготовку і захист *Звіту з практики* у комісії.

По завершенню практики студент здає звітну документацію (перелік і вимоги до оформлення визначені робочою програмою практики), яка перевіряється керівниками. Звітні матеріали студентів зберігаються у кабінеті фахових практик до завершення навчання студентів.

Звіт з практики захищається студентом у комісії упродовж 10 днів після завершення практики. На основі захисту практики виставляється залік (диференційований залік).

Студент, який *не виконав програму практики без поважних причин*, відраховується з університету.

Студент, який *не виконав програму практики з поважних причин*, рішенням Комісії з захисту, згідно наказу ректора направляється на повторне проходження практики у вільний від навчання час (без відриву від навчальних занять в університеті або під час канікул). Терміни повторного проходження практики визначаються Комісією.

Студенти, які мають *академічну заборгованість* за результатами практики, ліквідовують її в терміни, визначені комісією із захисту відповідної практики.

Студенти випускних курсів, які мають академічну заборгованість за результатами практики, не допускаються до державних екзаменів і відраховуються з університету.

Підсумки кожної практики обговорюються на засіданнях кафедр, а загальні підсумки практики підводяться на вченій раді факультету не менше одного разу за навчальний рік.

1.1. Навчальна перекладацька практика

Навчальна перекладацька практика є початковим та необхідним етапом практичного освоєння професії філолога-перекладача та готує студентів до самостійної перекладацької діяльності.

Практична діяльність здобувачів вищої освіти здійснюється за індивідуальним планом, який складається на початку практики. Програма визначає зміст діяльності практикантів упродовж трьох тижнів (135 год.) і поєднує групову та індивідуальну форми роботи (як під керівництвом методистів, так і самостійну).

Мета практики – закріплення й поглиблення знань, отриманих під час вивчення теоретичних курсів з лінгвістичних дисциплін, апробування і вдосконалення на практиці навичок перекладу текстів публіцистичного жанру газетного стилю, ознайомлення студентів із специфікою майбутньої спеціальності, отримання первинних професійних умінь і навичок.

Практика проводиться на основі теоретичних знань з циклу мовознавчих, лінгвістичних та перекладознавчих дисциплін, передбачає професійну діяльність здобувачів вищої освіти як філологів-перекладачів під керівництвом досвідчених фахівців-практиків. Це створює умови для органічного поєднання теорії і практики у професійній підготовці майбутніх філологів-перекладачів через виконання навчально-практичних завдань.

Навчальна перекладацька практика на III курсі спрямована на забезпечення комплексного розвитку навичок і вмінь, необхідних для здійснення письмового перекладу.

Основна мета навчальної перекладацької практики – ознайомити студентів з умовами роботи перекладача-філолога; навчити використовувати знання та навички, набуті у процесі вивчення мови, на лекційних та практичних заняттях з лінгвістики, мовознавства, вступу до перекладознавства, практики перекладу, сприяти формуванню навичок перекладу та редагування тексту, що перекладався, забезпечити розвиток професійних компетенцій у процесі набуття перекладацького досвіду.

Метою практики також є формування у студента професійних **компетентностей** філолога-перекладача та підготовка його до виконання відповідних функцій:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 04 Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 05 Здатність учитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 06 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 07 Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 08 Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК 09 Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 10 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 11 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК 07 Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних фактів, інтерпретації та перекладу тексту.

СК 08 Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

СК 09 Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною мовами.

Програмні результати навчання:

ПРН 01 Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН 02 Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 03 Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН 05 Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.

ПРН 10 Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН 11 Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною і іноземною мовами.

ПРН 16 Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, вміти застосовувати їх у професійній діяльності.

ПРН 17 Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

ПРН 18 Мати навички управління комплексними діями або проєктами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності у галузі обраної філологічної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.

ПРН 19 Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.

Завдання практики:

Завдання навчальної перекладацької практики зумовлені особливостями професійної підготовки майбутніх перекладачів і включають наступне:

1. Закріплювати, поглиблювати, інтегрувати теоретичні знання в процесі їх практичного використання для вирішення конкретних завдань;
2. Розвивати і вдосконалювати уміння і навички, набуті в процесі навчання і практичної діяльності;
3. Виховувати любов до фаху, сприяти прагненню постійного професійного розвитку;
4. Закріплювати і поглиблювати знання з фахових дисциплін;
5. Ознайомити зі специфікою робочого місця та професійними обов'язками перекладача та формувати вміння виконувати різні види діяльності з використанням сучасних технічних засобів;
6. Розвивати навички здійснення письмового перекладу публіцистичних текстів;
7. Формувати методики та техніки здійснення двостороннього перекладу;
8. Формувати навички та критерії об'єктивної оцінки якості виконаного перекладу у порівнянні з оригіналом, виявлення відхилень від оригіналу;
9. Відпрацьовувати навички редагування та коригування перекладу в межах перекладацької діяльності;
10. Розвивати уміння здійснювати самоконтроль, самоаналіз та об'єктивну самооцінку власної перекладацької діяльності, а також діяльності професійних перекладачів та колег-практикантів.

Керівництво практикою здійснюють викладачі кафедри англійської мови, які контролюють хід її виконання, консультують практикантів з питань програми, матеріалів навчально-практичної роботи.

База практики

Навчальна перекладацька практика проводиться на базі кафедри англійської мови Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, яка забезпечує виконання програми практики для відповідних освітньо-кваліфікаційних рівнів.

1.2. Виробнича перекладацька практика

Виробнича перекладацька практика на IV курсі спрямована на забезпечення комплексного розвитку навичок і вмінь, необхідних для здійснення різних видів усного послідовного та письмового перекладу.

Відповідно основною **метою** виробничої перекладацької практики є підготовка висококваліфікованих перекладачів шляхом поглиблення і закріплення теоретичних знань й формування у студентів професійних умінь та навичок усного послідовного та письмового перекладу з англійської мови та на англійську мову на базі отриманих знань, а також виховання у студентів потреби систематично поповнювати свої знання і творчо їх застосовувати в практичній діяльності у сфері власної майбутньої спеціальності. **Метою** практики також є формування у студента професійних **компетеностей** філолога-перекладача та підготовка його до виконання відповідних функцій:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі гуманітарних наук або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 02 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 03 Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.

ЗК 04 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 06 Здатність використовувати знання мови в професійній діяльності.

ЗК 07 Ураховувати мультикультурність та мультиетичність у професійній діяльності.

ЗК 09 Здатність до роботи самостійно та в колективі.

ЗК 10 Здатність до постійного саморозвитку, підвищення своєї кваліфікації та майстерності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК 06 Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних фактів, інтерпретації та перекладу тексту.

СК 07 Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

СК 10 Здатність до постійного саморозвитку, підвищення своєї кваліфікації та майстерності.

СК 11 Здатність генерувати новаторські ідеї, застосовувати нестандартні методи та прийоми у філологічній та перекладацькій діяльності.

СК 12 Здатність до самооцінки та самовдосконалення у професійній діяльності.

Програмні результати навчання:

ПРН 02 Працювати з інформацією: добирати з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз.

ПРН 03 Організувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН 10 Уміти здійснювати усний та письмовий переклад із дотриманням мовних норм.

ПРН 12 Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 13 Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

ПРН 14 Мати навички управління комплексними діями або проєктами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності у галузі обраної філологічної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.

ПРН 15 Бути здатним вчитися впродовж життя і творчо вдосконалювати з високим рівнем автономності набуту у процесі навчання кваліфікацію.

ПРН 17 Ефективно організувати, аналізувати, критично оцінювати, нести відповідальність за результати власної професійної діяльності та вміти налагоджувати міжособистісні стосунки в колективі.

ПРН 19 Генерувати новаторські ідеї, застосовувати нестандартні методи та прийоми у філологічній та перекладацькій діяльності.

Завдання практики:

Завдання виробничої перекладацької практики зумовлені особливостями професійної підготовки майбутніх перекладачів і включають наступне:

1. Закріплювати, поглиблювати, інтегрувати теоретичні знання в процесі їх практичного використання для вирішення конкретних завдань.
2. Розвивати і вдосконалювати уміння і навички, набуті в процесі навчання і практичної діяльності.
3. Виховувати любов до фаху, сприяти прагненню постійного професійного розвитку;
4. Забезпечувати умови для фахової адаптації, залучати до активної діяльності у професійних колективах;
5. Закріплювати і поглиблювати знання з фахових дисциплін;

6. Ознайомити зі специфікою робочого місця та професійними обов'язками перекладача та формувати вміння виконувати різні види діяльності з використанням сучасних технічних засобів;
7. Формувати творчий, дослідницький підхід до організації перекладацької діяльності,
8. Розвивати уміння здійснювати самоконтроль, самоаналіз та об'єктивну самооцінку власної перекладацької діяльності, а також діяльності професійних перекладачів та колег-практикантів.

Бази практики

Виробнича перекладацька практика студентів факультету іноземної філології Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка проводиться на базах практики, які забезпечують виконання програми для відповідних освітньо-кваліфікаційних рівнів. Визначення баз практики здійснюється на основі прямих договорів з підприємствами, організаціями, установами незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності.

При підготовці фахівців, що навчаються за умовами договору між університетом та юридичною особою, базовим закладом для практики може бути:

- 1) Кам'янець-Подільський державний музей-заповідник «Кам'янець»;
- 2) бюро перекладів;
- 3) екскурсійне бюро;
- 4) турагенція або турбюро;
- 5) підприємства із наявністю посад перекладача, перекладача-референта, гід-перекладач, редактор-перекладач тощо.

Якщо підготовка фахівців здійснюється за замовленням фізичних осіб, місце проведення практики забезпечують особи, що обумовлено в умовах Договору про підготовку бакалаврів / спеціалістів.

З дозволу кафедри студенти можуть самостійно визначати для себе місце проходження практики і пропонувати його для затвердження кафедрою. Університет в особі ректора підписує договір про проведення практики із закладами-базами (підприємствами, організаціями, структурами будь-яких форм власності). Термін дієвості договору узгоджується обома сторонами.

Виробнича перекладацька практика на 4 курсі проходить з відривом від навчального процесу на базах практики, якими можуть бути підприємства та організації м. Кам'янця-Подільського та Хмельницької області.

Студенти можуть проходити практику в інших містах України за наявності листа-запрошення з обґрунтуванням необхідності присутності даного студента- практиканта на зазначеному підприємстві.

1.3. Виробнича філологічна практика

Мета виробничої філологічної практики – забезпечити високий фаховий рівень організації та проведення науково-дослідної діяльності; органічно поєднати теоретичні положення та емпіричну верифікацію в процесі професійної та науково-пізнавальної діяльності; опрацювати одержані результати, проаналізувати і переосмислити їх, враховуючи сучасні наукові дані. Формування у студента професійних **компетентностей** філолога-перекладача та підготовка його до виконання відповідних функцій:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі гуманітарних наук або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 02 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 03 Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.

ЗК 04 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 06 Здатність використовувати знання мови в професійній діяльності.

ЗК 09 Здатність до роботи самостійно та в колективі.

ЗК 10 Здатність до постійного саморозвитку, підвищення своєї кваліфікації та майстерності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК 07 Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

СК 11 Здатність генерувати новаторські ідеї, застосовувати нестандартні методи та прийоми у філологічній та перекладацькій діяльності.

СК 12 Здатність до самооцінки та самовдосконалення у професійній діяльності.

Програмні результати навчання:

ПРН 02 Працювати з інформацією: добирати з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз.

ПРН 03 Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН 12 Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 13 Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

ПРН 14 Мати навички управління комплексними діями або проєктами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності у галузі обраної філологічної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.

ПРН 15 Бути здатним вчитися впродовж життя і творчо вдосконалювати з високим рівнем автономності набути у процесі навчання кваліфікацію.

ПРН 17 Ефективно організовувати, аналізувати, критично оцінювати, нести відповідальність за результати власної професійної діяльності та вміти налагоджувати міжособистісні стосунки в колективі.

ПРН 19 Генерувати новаторські ідеї, застосовувати нестандартні методи та прийоми у філологічній та перекладацькій діяльності.

Завдання практики:

Завдання виробничої філологічної практики зумовлені особливостями професійної підготовки майбутніх філологів-перекладачів і включають наступне:

1. Закріплювати, поглиблювати, інтегрувати теоретичні знання в процесі їх практичного використання для вирішення конкретних завдань;
2. Розвивати і вдосконалювати уміння і навички, набуті в процесі навчання і практичної діяльності;
3. Виховувати любов до фаху, сприяти прагненню постійного професійного розвитку;
4. Закріплювати і поглиблювати знання з фахових дисциплін;
5. Поглиблювати аналітичні навички у процесі здійснення фахової діяльності (лінгво-стилістичний аналіз тексту);
6. Поглиблювати навички здійснення рецензування англomовного наукового тексту;
7. Розвивати навички здійснення письмового перекладу наукових текстів філологічного спрямування;
8. Формувати методики та техніки здійснення письмового перекладу та навички і критерії об'єктивної оцінки якості виконаного перекладу у порівнянні з оригіналом, виявлення відхилень від оригіналу;
9. Відпрацьовувати навички редагування та коригування перекладу в межах перекладацької діяльності;
10. Розвивати уміння здійснювати самоконтроль, самоаналіз та об'єктивну самооцінку власної фахової діяльності.

Бази практики

Виробнича філологічна практика проводиться на базі кафедри англійської мови Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, яка забезпечує виконання програми практики для відповідних освітньо-кваліфікаційних рівнів.

РОЗДІЛ 2. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ-ПРАКТИКАНТІВ

2.1. Навчальна перекладацька практика

Зміст і послідовність етапів навчальної перекладацької практики студентів факультету іноземної філології спеціальності 035. Філологія. Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська, визначається Програмою практики та діючими навчальними планами.

Мета практики – закріплення й поглиблення знань, отриманих під час вивчення теоретичних курсів з лінгвістичних дисциплін, апробування і вдосконалення на практиці навичок перекладу текстів публіцистичного жанру газетного стилю, ознайомлення студентів із специфікою майбутньої спеціальності, отримання первинних професійних умінь і навичок.

Практика проводиться на основі теоретичних знань з циклу мовознавчих, лінгвістичних та перекладознавчих дисциплін, передбачає професійну діяльність здобувачів вищої освіти як філологів-перекладачів під керівництвом досвідчених фахівців-практиків. Це створює умови для органічного поєднання теорії і практики у професійній підготовці майбутніх філологів-перекладачів через виконання навчально-практичних завдань.

Керівництво практикою здійснюють викладачі кафедри англійської мови, які контролюють хід її виконання, консультують практикантів з питань програми, матеріалів навчально-практичної роботи.

Протягом навчальної перекладацької практики студенти самостійно виконують письмові переклади текстів публіцистичного жанру газетного стилю (статті із ЗМІ, художньо-публіцистичні тексти (памфлети, флейтони, політичні доповіді, нариси тощо), тексти науково-публіцистичного стилю (літературно-критичні статті, огляди, рецензії тощо)) з англійської мови на українську і навпаки, використовуючи різноманітні інформаційні джерела (друковані та електронні словники, енциклопедії, ресурси мережі Інтернет) та комп'ютерні програми перекладацької пам'яті.

Відібрані тексти укладені на основі оригінальних статей із ЗМІ. При виборі текстів враховано їх інформативність, наявність загальнотехнічних та спеціальних термінів, необхідних для читання літератури з фаху. Перед початком безпосередньої перекладацької роботи над текстом слід обов'язково укласти англо-український міні-глосарій, що суттєво полегшить роботу студента.

Обсяг текстів для англо-українського перекладу – 10 сторінок формату А4 (приблизно 15000 друкованих знаків), для українсько-англійського перекладу – 5 сторінок формату А4 (приблизно 8000 друкованих знаків).

Протягом навчальної перекладацької практики студенти поглиблюють та закріплюють теоретичні знання, розвивають та удосконалюють практичні навички, накопичують та опрацьовують конкретний матеріал для виконання наукових досліджень. Для забезпечення якісної професійної підготовки, навчальна перекладацька практика студентів проходить в умовах, які максимально наближені до умов їх майбутньої професійної діяльності. Спілкуючись з досвідченими викладачами та перекладачами на базі практики, студенти отримують не тільки знання, але й набувають неоціненного досвіду роботи.

Основні напрямки практичної діяльності студентів:

- 1) ознайомлення зі структурою підприємства (організації);
- 2) ознайомлення з робочим місцем перекладача з наявною технікою та оргтехнікою;
- 3) вивчення функціональних обов'язків перекладача;
- 4) планування перекладацької діяльності відповідно до програми практики;
- 5) виконання двостороннього письмового перекладу;
- 6) вивчення термінології та укладання словника (англо-українського) (не менш ніж 150 термінів і термінологічних сполучень).
- 7) Підготовка та оформлення звітної документації про проходження навчальної перекладацької практики.

Навчальна перекладацька практика проходить у **3 етапи**.

I етап адаптації (перший день практики)

- 1) студенти беруть участь у настановній конференції з навчальної перекладацької практики, де їм надається повна інформація про зміст і тривалість практики, а також форму звітності (особливості оформлення щоденника практики, звіту і словника);
- 2) зустрічаються з керівниками практики від кафедри англійської мови та ознайомлюються з графіком проведення консультаційних занять керівником;
- 3) ознайомлюються зі специфікою перекладацької діяльності;
- 4) консультуються з досвідченими спеціалістами, які працюють на базовому підприємстві.

II етап ідентифікації та самореалізації

Студент: усвідомлює зміст професійної діяльності; пізнає свій рівень кваліфікації; усвідомлює власні професійні потреби; реалізує свої здібності до професійної діяльності в практичних діях. Студенти-практиканти виконують таку роботу:

- 1) виконання письмового двостороннього перекладу;
- 2) вивчення професійної термінології, укладання англо-українського словника з коментарями відповідно до сфери знань (не менш ніж 150 термінів і термінологічних сполучень);
- 3) відвідування консультацій керівника від бази практики.

III етап підсумковий

Практикант:

1) здає звітну документацію для перевірки й оцінювання, а саме:

- звіт про проходження навчальної перекладацької практики (у встановленій формі);
- щоденник навчальної перекладацької практики (див. додаток);
- переклад публіцистичного тексту з англійської мови на державну і навпаки (двосторонній переклад);
- словник спеціалізованих термінів.

2) звітує перед комісією із захисту практики.

Навчальна перекладацька практика завершується підсумковою конференцією студентів, на якій керівники практики підсумовують результати роботи студентів протягом навчальної перекладацької практики; студенти обмінюються враженнями про організацію та проведення практики; озвучують основні труднощі і проблеми, з якими стикалися протягом практики.

Вимоги до знань, умінь і навичок студента-практиканта

За період навчальної перекладацької практики студенти повинні оволодіти у першу чергу такими професійно-перекладацькими вміннями:

1. **Конструктивно-планувальні вміння.** Отримавши індивідуальне завдання від керівника практики від кафедри і матеріал для перекладу від керівника практики від базового підприємства, студент-практикант планує свою діяльність згідно з трьома етапами проходження практики (див. вище), а саме спланувати тривалість перекладу, засоби для його виконання, пошук інформації мовного і фахового характеру, отримання консультацій фахівців, спостереження відповідних об'єктів, технологій тощо у виробничому процесі, терміни редагування і здачі перекладу.

2. **Комунікативні вміння:** спілкування з керівниками практики, з перекладачами, які працюють на базі практики, з іноземними партнерами, бути нейтральним і вмілим посередником у спілкуванні носіїв різних мов, проявляючи знання не тільки іноземної та рідної мов, але й національнокультурних особливостей різних країн.

3. **Професійні перекладацькі вміння:** здійснювати адекватний письмовий переклад публіцистичних текстів; користуватися комп'ютерними програмами перекладацької пам'яті, спеціальними технічними і термінологічними словниками, довідковими посібниками, картами, енциклопедіями, Інтернет-ресурсами та іншими джерелами інформації; складати огляди, реферати, анотації статей, презентації.

4. **Дослідницькі вміння:** знаходити необхідну інформацію відповідно до тематики перекладу, вивчати технологічні процеси, устаткування, діяльність та наукові результати з тих галузей, у яких здійснюється переклад.

У результаті проходження практики студенти повинні **знати:**

- новітні досягнення в галузі теорії і практики перекладу спеціальних текстів різних функціональних стилів;
- конкретні методи перекладу і прийоми досягнення адекватності;
- новітні досягнення у галузі перекладацьких технологій;
- вимоги до оформлення письмових перекладів текстів різних жанрів;
- принципи організації роботи перекладацьких установ;
- загальні відомості про науки, з якими пов'язані переклади.

Протягом навчальної перекладацької практики студенти розвивають та удосконалюють навички самостійного виконання адекватного перекладу різногалузевих спеціалізованих текстів.

Індивідуальні завдання під час навчальної перекладацької практики

Завдання щодо навчальної перекладацької практики визначається керівниками практики з боку кафедри (і/або підприємства) спільно зі студентом. Завдання визначається на початку практики й записується в щоденник. По ходу практики студент повинен заповнювати щоденник, записуючи в нього вид проведеної їм роботи, строки її виконання та необхідну для виконання роботи інформацію (наприклад, літературу, словники, програми-перекладачі і т.д). Наприкінці навчальної перекладацької практики студент повинен надати результати проходження практики у вигляді звіту й здати його керівникові або на кафедру разом із щоденником у встановлений строк. Виконання індивідуального завдання активізує діяльність студента, розширює їх світогляд, підвищує ініціативу і робить проходження перекладацької практики конкретним і цілеспрямованим. Зміст індивідуальних завдань уточнюється та конкретизується під час проходження практики керівником від кафедри і бази практики. Матеріали, що отримані студентом під час виконання індивідуального завдання в подальшому використовуються для підготовки доповіді, статті або для інших цілей по узгодженню з кафедрою та базою практики.

Фахова (перекладацька) робота:

- 1) Двосторонній переклад 15 друкованих сторінок публіцистичного тексту;
- 2) Вивчення термінології та специфічної лексики і виконання завдання з укладання англо-українського словника з коментаріями (не менш ніж 150 термінів і термінологічних сполучень).

2.2. Виробнича перекладацька практика

Зміст і послідовність етапів виробничої перекладацької практики студентів факультету іноземної філології спеціальності 035.04 Філологія. Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська, визначається Програмою та діючими навчальними планами.

Основні напрямки практичної діяльності студентів:

1. ознайомлення зі структурою підприємства (організації);
2. ознайомлення з робочим місцем перекладача з наявною технікою та оргтехнікою;
3. вивчення функціональних обов'язків перекладача;
4. планування перекладацької діяльності відповідно до програми практики;
5. виконання письмового перекладу;
6. виконання усного послідовного перекладу (у випадках виробничої необхідності);
7. проведення телефонних переговорів, супроводження, екскурсійної діяльності тощо (у випадках виробничої необхідності);
8. вивчення професійної термінології, пов'язаної з особливостями функціонування закладу, укладання словника-глосарія (англо-українського та українсько-англійського) (не менш ніж 200 термінів і термінологічних сполучень з визначеної галузі).
9. підготовка та оформлення звітної документації про проходження виробничої перекладацької практики.

Перекладацька практика проходить у **3 етапи**.

I етап адаптації (перший день практики)

- 5) студенти беруть участь у настановній конференції з виробничої перекладацької практики, де їм надається повна інформація про зміст і тривалість практики, а також форму звітності (особливості оформлення щоденника практики, звіту і словника);
- 6) зустрічаються з керівниками практики від кафедри та ознайомлюються з графіком проведення консультаційних занять керівником;
- 7) знайомляться з керівниками практики від базового підприємства (якщо практика виробнича) та отримують завдання на період практики;
- 8) ознайомлюються зі специфікою діяльності базового підприємства та аналогічними за тематикою матеріалами державною мовою;
- 9) консультуються з досвідченими спеціалістами, які працюють на базовому підприємстві.

II етап ідентифікації та самореалізації (з 2-го дня практики)

Студент: усвідомлює зміст професійної діяльності; пізнає свій рівень кваліфікації; усвідомлює власні професійні потреби; реалізує свої

здібності до професійної діяльності в практичних діях. Студенти-практиканти виконують таку роботу:

- 1) виконання письмового перекладу;
- 2) виконання усного послідовного перекладу (у випадках виробничої необхідності);
- 3) проведення телефонних переговорів, супроводження, екскурсійної діяльності тощо (у випадках виробничої необхідності);
- 4) вивчення професійної термінології, пов'язаної з особливостями функціонування закладу, укладання словника-госларія (англо-українського та українсько-англійського) (не менш ніж 200 термінів і термінологічних сполучень з визначеної галузі).

III етап підсумковий (1 тиждень після завершення практики)

Практикант:

1. здає звітну документацію для перевірки й оцінювання, а саме:
 - звіт про проходження практики (у встановленій формі);
 - щоденник перекладацької практики (див. додаток);
 - переклад спеціалізованого тексту з іноземної мови (англійська мова) на державну або навпаки;
 - словник спеціалізованих термінів.
2. звітує перед комісією із захисту практики.

Вимоги до знань, умінь і навичок студента-практиканта

За період виробничої перекладацької практики студенти повинні оволодіти у першу чергу такими професійно-перекладацькими вміннями:

1. **Конструктивно-планувальні вміння.** Отримавши індивідуальне завдання від керівника практики від кафедри і матеріал для перекладу від керівника практики від базового підприємства, студент-практикант планує свою діяльність згідно з трьома етапами проходження практики (див. вище), а саме спланувати тривалість перекладу, засоби для його виконання, пошук інформації мовного і фахового характеру, отримання консультацій фахівців, спостереження відповідних об'єктів, технологій тощо у виробничому процесі, терміни редагування і здачі перекладу.

2. **Комунікативні уміння:** спілкування з керівниками практики, з перекладачами, які працюють на базі практики, з іноземними партнерами, бути нейтральним і вмілим посередником у спілкуванні носіїв різних мов, проявляючи знання не тільки іноземної та рідної мов, але й національнокультурних особливостей різних країн.

3. **Професійні перекладацькі вміння:** здійснювати адекватний письмовий переклад спеціалізованих (економічних, юридичних, науковотехнічних) текстів; користуватися комп'ютерними програмами перекладацької пам'яті, спеціальними технічними і термінологічними словниками, довідковими посібниками, картами, енциклопедіями, Інтернет-ресурсами та іншими джерелами інформації; складати огляди, реферати, анотації статей, презентації.

4. *Дослідницькі вміння*: знаходити необхідну інформацію відповідно до тематики перекладу, вивчати технологічні процеси, устаткування, діяльність та наукові результати з тих галузей, у яких здійснюється переклад.

У результаті проходження практики студенти повинні **знати**:

- новітні досягнення в галузі теорії і практики перекладу спеціальних текстів різних функціональних стилів;
- конкретні методи перекладу і прийоми досягнення адекватності;
- новітні досягнення у галузі перекладацьких технологій;
- вимоги до оформлення письмових перекладів економічних, юридичних і науково-технічних текстів;
- принципи організації роботи перекладацьких установ;
- загальні відомості про науки, з якими пов'язані переклади.

Протягом виробничої перекладацької практики студенти розвивають та удосконалюють навички самостійного виконання адекватного перекладу різногалузевих спеціалізованих (економічних, юридичних, науково-технічних тощо) текстів.

Компетенції, що формуються в результаті проходження практики

Для становлення майбутнього перекладача, досягнення ним професійного рівня важливо сформуванню особливу перекладацьку компетенцію у кожного студента. Взаємопов'язаними шляхами формування перекладацької компетенції є спрямоване навчання та практична перекладацька діяльність. Перекладацька компетенція – це здатність розуміти текст оригіналу й адекватно (згідно з певними вимогами еквівалентності) перетворювати його на інший текст мовою перекладу. Професійна компетенція перекладача (перекладацька) є комплексною компетенцією, яка включає в себе декілька складових:

1. **Мовна компетенція** передбачає особливе «перекладацьке» володіння рідною й іноземною мовою, коли мови проектуються одна на одну, тобто таке володіння мовою у зіставному плані (перехід від однієї мови до іншої), яке дозволяє перекладачеві здійснювати акт міжмовної комунікації. Крім того мовна компетенція охоплює й сферу спеціальної термінології, синтаксису і стилістики мови, науки, естетичну якість літературних мов.

2. **Мовленнєва (комунікативна) компетенція** – це здатність того, хто говорить, обирати з усіх можливих правильних граматичних форм ті, що найбільш адекватно відбивають норми поведінки у реальних актах взаємодії. Поняття мовленнєвої компетенції включає в себе наступні чотири аспекти: граматична правильність, здатність до реалізації, відповідність, частотність. Особливо значимими для перекладацької діяльності є наступні: - відповідність – узгодження мовлення з контекстом і ситуацією; - здатність до реалізації – необхідність урахування як відображеної у тексті позамовної ситуації, так і всього контексту, в якому

допускається вживання тієї чи іншої форми мовою оригіналу; - частотність – одиниці-аналоги часто існують в обох мовах, але значно відрізняються одна від одної за частотністю вживання.

3. **Лінгвокраїнознавча компетенція** – глибоке знання культури народу, мовою якого перекладач володіє і оперує у процесі здійснення своєї діяльності; знання психології, світосприйняття й світорозуміння народу носія мови. Як відомо, саме мова відображає особливе національне сприйняття навколишнього світу, самотність народу, що пов'язано з географічним положенням країни, її історією, релігією і традиціями. Ось чому перекладач повинен володіти навичками «перекладацької інтерпретації» тексту у похідній мові, тобто бачити текст очима носія мови та культури, бікультурно відстежувати реакцію тих, на кого спрямовано текст оригіналу, тобто передбачати реакцію реципієнтів мови перекладу.

4. **Технологічна компетенція** – це володіння технологією перекладу, тобто сукупністю процедур, які забезпечують адекватне відтворення оригіналу із урахуванням «модифікацій», необхідних для успішного подолання «культурного бар'єру»; знання умов еквівалентності, які залежать від похідного тексту і ситуації; знання норм стилю і жанру тексту.

5. **Фонові знання** формуються завдяки професійному досвіду перекладача, якому доводиться перекладати тексти різної тематики, з різних областей знання, нерідко спеціального характеру, що розширює коло його інтересів і сприяє розвитку ерудиції.

6. **Етична компетенція** складається з моральних принципів перекладача, які, в першу чергу, стосуються його відношення до роботи, безпосередньо до якості виконання перекладу. Перекладач несе особисту відповідальність за якість виконання роботи, за моральні й матеріальні збитки, які виникають у результаті несумлінного виконання перекладачем своїх обов'язків. Скромність, тактовність, уміння поводитися, зберігати таємницю – є обов'язковими характеристиками професійної поведінки перекладача.

Таким чином, формування професійної компетенції філолога-перекладача (перекладацької компетенції) передбачає розвиток наступних шести основних **умінь**:

- уміння виконувати паралельні дії на двох мовах, переключатися з однієї мови на іншу;
- уміння розуміти текст з точки зору перекладу;
- уміння переходити у висловлюваннях на кожній мові від поверхневої структури до глибинної і навпаки;
- уміння «відходити від оригіналу, не віддаляючись від вихідного змісту»;
- уміння обирати і правильно використовувати технічні засоби перекладу;

- уміння аналізувати текст оригіналу, виявляти стандартні й нестандартні перекладацькі проблеми й обирати способи їх вирішення.

Індивідуальні завдання під час виробничої перекладацької практики

Завдання виробничої перекладацької практики зумовлені особливостями професійної підготовки майбутніх перекладачів і включають наступне:

-виховання любові до фаху, прагнення постійного професійного розвитку;

-забезпечення умов для фахової адаптації, залучення до активної діяльності у професійних колективах;

- закріплення і поглиблення знань з фахових дисциплін теорії та практики перекладу;

-ознайомлення зі специфікою робочого місця та професійними обов'язками перекладача та формування вміння виконувати різні види перекладацької діяльності з використанням сучасних технічних засобів;

- формування творчого, дослідницького підходу до організації перекладацької діяльності,

- уміння здійснювати самоконтроль, самоаналіз та об'єктивну самооцінку власної перекладацької діяльності, а також діяльності професійних перекладачів та колег-практикантів.

Фахова (перекладацька) робота:

1. Переклад друкованих сторінок тексту;

2. Здійснення усного послідовного перекладу (за необхідністю)

3. Виконання завдання з укладання галузевого термінологічного словника на основі обробленого матеріалу (не менш 200 термінів і термінологічних сполучень з визначеної галузі).

Зміст індивідуальних завдань під час виробничої практики конкретизується й уточнюється керівником практики від випускової кафедри.

Матеріали, отримані студентом під час виконання індивідуального завдання, можуть надалі бути використані для виконання курсової, кваліфікаційної роботи, підготовки доповіді, наукової статті тощо.

В період практики студент має вести щоденник практики і відвідувати консультації керівника з практики відповідно до встановленого графіку.

2.3. Виробнича філологічна практика

Зміст і послідовність етапів виробничої філологічної практики студентів факультету іноземної філології спеціальності 035. Філологія. Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська, визначається Програмою практики та діючими навчальними планами.

Протягом виробничої філологічної практики студенти самостійно здійснюють переклад тексту наукового стилю з української мови на англійську, використовуючи різноманітні інформаційні джерела (друковані та електронні словники, енциклопедії, ресурси мережі Інтернет) та комп'ютерні програми перекладацької пам'яті, здійснюють його реферування (здійснення перекладацької діяльності) та виконують лінгво-стилістичний аналіз художнього англomовного тексту (у рамках проведення теоретико-лінгвістичної роботи).

Обсяг тексту для українсько-англійського перекладу – 10-12 сторінок формату А4 (приблизно 18000-21000 друкованих знаків), реферування англійською мовою (10-15% від обсягу оригінального тексту). Обсяг текстів для лінгво-стилістичного аналізу – до 10 сторінок.

Протягом виробничої філологічної практики студенти поглиблюють та закріплюють теоретичні знання, розвивають та удосконалюють практичні навички, накопичують та опрацьовують конкретний матеріал для виконання майбутніх наукових досліджень. Для забезпечення якісної професійної підготовки, виробнича філологічна практика студентів проходить в умовах, які максимально наближені до умов їх майбутньої професійної діяльності. Спілкуючись з досвідченими викладачами, філологами та перекладачами на базі практики, студенти отримують не тільки знання, але й набувають неоціненного досвіду роботи.

Отже, завданнями **виробничої філологічної практики** є виконання перекладу наукової статті філологічного спрямування та її реферування і здійснення лінгво-стилістичного аналізу художнього англomовного тексту. Переклад наукової статті філологічного спрямування обсягом 10-12 сторінок (шрифт – New Times Roman, кегль – 14, міжрядковий інтервал – 1,5), реферування англійською мовою (10-15% від обсягу статті).

Основні напрямки практичної діяльності студентів:

1. ознайомлення зі структурою підприємства (організації);
2. ознайомлення з робочим місцем філолога;
3. вивчення функціональних обов'язків філолога-перекладача;
4. планування та виконання аналітико-лінгвістичної роботи відповідно до програми практики;
5. здійснення перекладацької діяльності відповідно до програми практики;
6. вивчення термінології та укладання словника (українсько-англійського) (не менш ніж 150 термінів і термінологічних сполучень);

7. підготовка та оформлення звітної документації про проходження виробничої філологічної практики.

Виробнича філологічна практика проходить у **3 етапи**.

I етап адаптації (перший день практики)

1. студенти беруть участь у настановній конференції з виробничої філологічної практики, де їм надається повна інформація про зміст і тривалість практики, а також форму звітності (особливості оформлення щоденника практики, звіту і словника);

2. зустрічаються з керівниками практики від кафедри англійської мови та ознайомлюються з графіком проведення консультаційних занять керівником;

3. ознайомлюються зі специфікою аналітичної, лінгвістичної та перекладацької діяльності;

4. консультуються з досвідченими спеціалістами, які працюють на кафедрі.

II етап ідентифікації та самореалізації

Студент: усвідомлює зміст професійної діяльності; пізнає свій рівень кваліфікації; усвідомлює власні професійні потреби; реалізує свої здібності до професійної діяльності в практичних діях. Студенти-практиканти виконують таку роботу:

1. виконання письмового перекладу наукової статті філологічного спрямування;

2. здійснення рецензування статті англійською мовою;

3. вивчення професійної термінології, укладання українсько-англійського словника (не менш ніж 150 термінів і термінологічних сполучень);

4. здійснення лінгво-стилістичного аналізу англійського художнього тексту;

5. відвідування консультацій керівника від бази практики.

III етап підсумковий

Практикант:

1. здає звітну документацію для перевірки й оцінювання, а саме:

• звіт про проходження виробничої філологічної практики (у встановленій формі);

• щоденник практики (див. додаток);

• переклад наукової статті філологічного спрямування з української мови на англійську;

• рецензування наукової статті;

• словник спеціалізованих термінів;

• лінгво-стилістичний аналіз художнього англійського тексту (за встановленим зразком).

2. звітує перед комісією із захисту практики.

Виробнича філологічна практика завершується підсумковою конференцією студентів, на якій керівники практики підсумовують результати роботи студентів протягом практики; студенти обмінюються враженнями про організацію та проведення практики; озвучують основні труднощі і проблеми, з якими стикалися протягом практики.

Вимоги до знань, умінь і навичок студента-практиканта

За період виробничої філологічної практики студенти повинні оволодіти у першу чергу такими професійними вміннями:

1. **Конструктивно-планувальні вміння.** Отримавши індивідуальне завдання від керівника практики від кафедри і матеріал для аналітичної роботи та перекладу від керівника практики, студент-практикант планує свою діяльність згідно з трьома етапами проходження практики (див. вище), а саме спланувати тривалість здійснення аналітико-лінгвістичної роботи та перекладацької діяльності, засоби для їх виконання, пошук інформації мовного і фахового характеру, отримання консультацій фахівців, терміни редагування і здачі звітної документації.

2. **Комунікативні вміння:** спілкування з керівниками практики, отримання консультацій від спеціалістів, обмін інформацією та досвідом із одногрупниками.

3. **Професійні перекладацькі вміння:** здійснювати адекватний письмовий переклад наукових текстів; користуватися комп'ютерними програмами перекладацької пам'яті, спеціальними технічними і термінологічними словниками, довідковими посібниками, картами, енциклопедіями, Інтернет-ресурсами та іншими джерелами інформації; складати огляди, реферати, анотації статей, презентації.

4. **Дослідницькі вміння:** знаходити необхідну інформацію відповідно до тематики аналітико-філологічної та перекладацької діяльності, вивчати процеси, діяльність та наукові результати з тих галузей, у яких здійснюється дослідження.

У результаті проходження практики студенти повинні **знати:**

- новітні досягнення в галузі теорії і практики перекладу, мовознавства та літературознавства;
- специфіку здійснення процесу аналітично-сінтетичного опрацювання інформації (реферування) що полягає в аналізі первинного документа, знаходженні найвагоміших у змістовому відношенні даних;
- теоретичні засади здійснення лінгвістичного дослідження;
- особливості перекладу текстів наукового жанру;
- вимоги до оформлення письмових перекладів текстів наукового жанру.

Індивідуальні завдання під час виробничої філологічної практики

Завдання щодо виробничої філологічної практики визначається керівниками практики з боку кафедри спільно зі студентом. Завдання

визначається на початку практики й записується в щоденник. По ходу практики студент повинен заповнювати щоденник, записуючи в нього вид проведеної їм роботи, строки її виконання та необхідну для виконання роботи інформацію (наприклад, літературу, словники, програми-перекладачі і т.д). Наприкінці виробничої філологічної практики студент повинен надати результати проходження практики у вигляді звіту й здати його керівникові або на кафедру разом із щоденником у встановлений строк. Виконання індивідуального завдання активізує аналітичну та дослідницьку діяльність студента, розширює їхній світогляд, підвищує ініціативу і робить проходження практики конкретним і цілеспрямованим. Зміст індивідуальних завдань уточнюється та конкретизується під час проходження практики керівником від кафедри. Матеріали, отримані студентом під час виконання індивідуального завдання в подальшому можуть бути використані для підготовки доповіді, наукової статті або для інших цілей по узгодженню з кафедрою та базою практики.

Аналітико-лінгвістична робота:

- 1) Вивчення та аналіз наукової фахової літератури;
- 2) Застосування теоретичних моделей у процесі рецензування наукового тексту;
- 3) Здійснення лінгво-стилістичного аналізу художнього англійського тексту.

Фахова (перекладацька) робота:

- 1) Двосторонній переклад наукової статті філологічного спрямування;
- 2) Вивчення термінології та специфічної лексики і виконання завдання з укладання українсько-англійського словника (не менш ніж 150 термінів і термінологічних сполучень).

РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНА І НАВЧАЛЬНА ДОКУМЕНТАЦІЯ ДО ЗАХИСТУ ПРАКТИКИ

Щоденник практики

Щоденник практики – важливий документ, що віддзеркалює зміст і результати проведеної студентом роботи. Цей документ, разом зі звітом, є свідченням виконання програми практики. Його зміст суттєво впливає на оцінку практики.

Бланк щоденника видається кожному практикантові на настановній конференції. Студент працює зі щоденником упродовж усієї практики.

Щоденник практики містить такі основні розділи.

- Календарний графік проходження практики. Заповнюється студентом разом з керівником практики від кафедри та підписується керівником практики від підприємства і керівником практики від кафедри.

- Відгук і оцінка роботи студента під час практики. Заповнюється керівником практики від підприємства. Керівник практики зобов'язаний надати повну характеристику проходження студентом практики: вказати рівень майстерності студента, обсяг та зміст роботи, ставлення до праці, відповідальність за виконану роботу, дотримання правил охорони праці й техніки безпеки, стосунки в колективі.

- Висновок керівника практики від університету про роботу студента. Заповнюється керівником практики від університету. Висновок керівника практики повинен містити висновки про виконання графіка проходження практики, оцінку вмінь та навичок письмового перекладу, оцінку адекватної передачі термінів у перекладі, навички проведення реферування, якість проведеного лінгво-стилістичного аналізу художнього тексту тощо. Керівник також оцінює доцільність використання перекладацьких засобів та вміння використовувати наукову та довідкову літературу.

- Робочі записи під час практики. Заповнюються студентом і включають обсяг та види робіт, оцінку складності матеріалів, запропонованих у завданнях практики, та перелік основних труднощів, з якими зіткнувся студент під час проходження практики.

Під час практики студент щодня повинен записувати в щоденник усе, що він зробив за день згідно із календарним графіком проходження практики. Після закінчення практики щоденник має бути перевіреном керівниками практики, які складають відгуки й підписують його.

Календарний графік проходження практики

Календарний графік на весь період практики студент складає в перший день її проходження та розробляється з урахуванням профілю бази практики і має враховувати спеціалізацію студента-практиканта.

Графік включає види робіт, обов'язкові для виконання студентом, обсяг робіт та дати їх виконання.

У графі «Тижні проходження практики» ставляться позначки (плюси або галочки), які вказують, упродовж яких тижнів буде виконуватись ця робота. У графі «Відмітка про виконання» зазначається «Виконано» або ж «Не виконано».

Календарний графік проходження практики засвідчується керівниками від вищого навчального закладу та закладу, де проходить практика. Печатка тут не ставиться.

Робочі записи під час практики

Ця частина щоденника відбиває результати виконання календарного графіку проходження практики. В ній студент:

1) коротко висвітлює зміст виконаної роботи (*Що зроблено? Як саме? Які були труднощі при підготовці та виконанні завдання? Чому вони виникли? Чи досягнуто мету заходу? Чи була допомога з боку керівників, яка саме?*);

2) формулює власні спостереження, зауваження, пропозиції тощо.

Зазвичай, записи робляться від першої особи («Я»). Їх слід робити одразу ж після виконання завдання, «по гарячих слідах», щоб не втратити цінну інформацію. Адже на підставі календарного графіку і робочих записів у щоденнику згодом пишеться звіт про перекладацьку практику.

Відгук і оцінка роботи студента на практиці

Відгуки пише керівник від бази практики.

У відгуку висвітлюються кількісні та якісні показники діяльності практиканта, зокрема:

- ♦ дається аналіз компетентностей студента та кількісна та якісна оцінка виконаних перекладів;
- ♦ види робіт, які виконувалися під керівництвом і самостійно. Якщо студент зміг виконати особливо складні завдання, це обов'язково відзначається у відгуку;
- ♦ комунікативні навички студента: його робота в колективі, з колегами і підопічними, характер та стиль спілкування;
- ♦ ступінь професійної підготовки студента: наскільки швидко він освоївся з новими обов'язками, чи спирався на досвід колег, чи потребував постійного контролю;
- ♦ ділові якості студента: ініціативність, акуратність, відповідальність, здатність до навчання, бажання набути додаткових знань і навичок.

Кожний відгук завершується рекомендованою оцінкою і підписується особою, яка його склала.

Підписи осіб, які оцінювали практику, засвідчуються представником адміністрації та печаткою бази практики.

Відгук осіб, які перевіряли проходження практики

Робиться керівниками від вищого навчального закладу. Відповідає на запитання:

- Чи виконано програму навчальної перекладацької практики?
- Чи відповідають теоретична підготовка, навички та вміння студента програмним вимогам?
- Наскільки правильно, охайно і грамотно оформлена звітна документація?

Висновок керівників практики від університету про проходження практики

Робиться головою комісії із захисту. Узагальнює висновки, зроблені керівниками від бази практики і від фахової кафедри. Відповідає на запитання *Чи виконано програму практики в повному обсязі?* Містить зауваження щодо проведеної практикантом роботи, оформлення документації, процедури захисту звіту перед комісією.

Завершується інформацією про дату складання заліку, отриману студентом оцінку, підписами голови та членів комісії із захисту.

Звіт про навчальну перекладацьку практику

У звіті практикант систематизовано описує виконану роботу. Звіт складається з таких частин: *Титульний аркуш, Вступ, Види виконаної роботи, Висновки*

Звіт практиканта має містити інформацію про місце (базу практики) і час проходження практики, про робоче місце і функціональні обов'язки практиканта; інформацію про перекладацькі труднощі та проблеми, що виникли під час роботи, і шляхи їх подолання; які знання, уміння та навички здобуті упродовж перекладацької практики; побажання і рекомендації щодо проходження практики; факультативно до звіту можна включати інформацію про інші види діяльності під час практики.

Загальними вимогами до викладення матеріалу звіту про проходження навчальної перекладацької практики є чіткість побудови, логічна послідовність, конкретність у викладенні труднощів та результатів роботи, обґрунтування рекомендацій.

Обсяг змісту не повинен перевищувати 4-5 сторінок. Звіт повинен бути надрукованим на стандартних аркушах паперу А4. Параметри сторінки: верхнє і нижнє поле – 20 мм, ліве – 25 мм, праве – 15 мм. Кегель – 14 Times New Roman, звичайний, інтервал між рядками – 1,5, абзацу – 1,25, вирівнювання – по ширині.

3.1. Навчальна перекладацька практика

Після закінчення навчальної перекладацької практики студент зобов'язаний подати у визначений термін:

1) **звіт про проходження практики** (див. додаток);
2) **щоденник практики**, що повинен містити назви перекладених статей, документів, їх об'єм у сторінках, назви словників та довідників, що було використано під час роботи, зазначення перекладацьких проблем, що зустрілися, та шляхи їх рішення, зазначення усіх видів діяльності під час проходження практики із зазначенням тем усних перекладів та комунікантів, інформацію про виконання індивідуального завдання з практики, відгук керівника від бази практики;

3) **характеристику** з місця проходження практики, засвідчену керівником від бази практики і печаткою установи (організації). Характеристика має містити: інформацію про місце і час проходження практики, робоче місце і функціональні обов'язки практиканта; обсяг виконаної роботи у кількості друкованих знаків (стосовно письмового перекладу), характеристику галузі з текстами якої працював практикант; оцінку якості роботи практиканта («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»);

4) **переклад спеціалізованих текстів** з англійської мови на українську і навпаки на аркушах А-4 (шрифт – New Times Roman, кегль – 14, міжрядковий інтервал – одинарний, кількість рядків на сторінці – 44–46). Обсяг текстів для англо-українського перекладу – 10 сторінок формату А4 (приблизно 15000-17000 друкованих знаків без пробілів), для українсько-англійського перекладу – 5 сторінок формату А4 (8000-10000 друкованих знаків). Загальний обсяг текстів для перекладу – 15 сторінок. Для перевірки перекладу необхідно надати й оригінал текстів (англійською або українською мовами) у друкованому вигляді;

5) **термінологічний словник** (від 150 термінологічних одиниць), оформлений у вигляді 3-х колонок, у першій подається лексична одиниця або словосполучення англійською мовою, у другій – її визначення (тлумачення) англійською мовою, у третій – її переклад українською мовою.

Вимоги до звітної документації

До календарного графіку включають тільки основні види роботи на практиці:

1. Участь у настановній конференції.
2. Консультації у керівників від вищого навчального закладу, бази практики.
3. Планування проходження практики.

4. Вивчення установчої та поточної документації бази практики: Статуту, правил внутрішнього розпорядку, правил техніки безпеки тощо.

5. Переклад 15 друкованих сторінок тексту.

6. Виконання завдання з укладання термінологічного словника із коментарями на основі опрацьованого матеріалу (не менш 150 термінів і термінологічних сполучень з визначеної галузі).

Титульний аркуш звіту має такий вигляд:

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка		
Факультет іноземної філології		
ЗВІТ		
ПРО НАВЧАЛЬНУ ПЕРЕКЛАДАЦЬКУ ПРАКТИКУ		
студентки _____ форми навчання		
курс _____ семестр _____		
галузі знань _____		
спеціальності _____		

прізвище, ім'я та по батькові		
Місце проходження практики: _____		
Термін проходження практики: _____		
Керівник практики з _____		
мови _____ –	_____	_____
	ініціали та прізвище	оцінка
Кам'янець-Подільський		
20__ р.		

У звіті про проходження навчальної перекладацької практики вказується, на якому підприємстві / фірмі / установі / організації студент проходив практику, в якому відділі та на якій посаді.

Студент повинен включити до звіту наступні пункти щодо:

I. Початкового етапу навчальної перекладацької практики:

- участь у настановній конференції з навчальної перекладацької практики, інформація про зміст і тривалість практики, а також форму звітності (особливості оформлення щоденника практики, звіту і словника);
- зустрічі з керівниками практики від кафедри та ознайомлення з графіком проведення консультаційних занять керівником;

- отримання завдання на період навчальної перекладацької практики;
- складають приблизний словник спеціальних термінів;
- консультуються з досвідченими перекладачами, які працюють на базовому підприємстві.

II. Основного етапу практики:

- діяльність, що здійснювалася студентом під час проходження перекладацької практики (необхідно вказати тип перекладу, що виконувався, типи документації, що було перекладено, кількісні показники – кількість перекладених документів);

- перекладацькі прийоми, що їх використовував студент під час перекладу.

- професійні вміння і навички, що здобув чи вдосконалив студент під час навчальної перекладацької практики (назвати);

- перелік словників і довідкової літератури, що було використано під час перекладу, перелік опрацьованої додаткової літератури, яка була використана під час навчальної перекладацької практики;

III. Заключного етапу практики:

- здача звітної документації;

- узагальнення результатів роботи, висновки і пропозиції;

- труднощі, з якими зіткнувся студент у процесі проходження навчальної перекладацької практики;

- побажання і рекомендації щодо поліпшення мовної і мовленнєвої підготовки студента-практиканта.

3.2. Виробнича перекладацька практика

Після закінчення виробничої перекладацької практики студент зобов'язаний подати у визначений термін:

1. **звіт про проходження практики** (див. додаток);
2. **щоденник практики**, що повинен містити назви перекладених статей, документів, їх об'єм у сторінках, назви словників та довідників, що було використано під час роботи, зазначення перекладацьких проблем, що зустрілися, та шляхи їх рішення, зазначення усіх видів діяльності під час проходження практики із зазначенням тем усних перекладів та комунікантів, інформацію про виконання індивідуального завдання з практики, відгук керівника від баз практики;

3. **характеристику** з місця проходження практики, засвідчену керівником від бази практики і печаткою установи (організації). Характеристика має містити: інформацію про місце і час проходження практики, робоче місце і функціональні обов'язки практиканта; обсяг виконаної роботи у кількості друкованих знаків (стосовно письмового перекладу), характеристику галузі з текстами якої працював практикант; оцінку якості роботи практиканта («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»);

4. **переклад спеціалізованих текстів** з англійської мови на українську і навпаки на аркушах А-4 (шрифт – New Times Roman, кегль – 14, міжрядковий інтервал – одинарний, кількість рядків на сторінці – 44–46). Кількість друкованих знаків для перекладу 40000 (з пробілами) – 20 сторінок. Для перевірки перекладу необхідно надати й оригінал текстів (англійською або українською мовами) у друкованому вигляді;

5. **термінологічний словник** (від 200 термінологічних одиниць), оформлений у вигляді 2-х колонок, у першій подається лексична одиниця або словосполучення англійською мовою, у другій – її переклад українською мовою.

Вимоги до звітної документації

До календарного графіку включають наступні види роботи:

1. Участь у настановній конференції.
2. Консультації у керівників від вищого навчального закладу, бази практики.
3. Планування проходження практики.
4. Вивчення установчої та поточної документації бази практики: Статуту, правил внутрішнього розпорядку, правил техніки безпеки тощо.
5. Переклад 20 друкованих сторінок тексту;
6. Здійснення усного послідовного перекладу (за необхідністю)

7. Виконання завдання з укладання галузевого термінологічного словника на основі обробленого матеріалу (не менш 200 термінів і термінологічних сполучень з визначеної галузі).

Звіт про виробничу перекладацьку практику

Титульний аркуш звіту має такий вигляд:

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка		
Факультет іноземної філології		
ЗВІТ		
ПРО ВИРОБНИЧУ ПЕРЕКЛАДАЦЬКУ ПРАКТИКУ		
студентки _____ форми навчання		
курс _____ семестр _____		
галузі знань _____		
спеціальності _____		

прізвище, ім'я та по батькові		
Місце проходження практики: _____		
Термін проходження практики: _____		
Керівник практики з _____		
мови _____	—	
	ініціали та прізвище	оцінка
Кам'янець-Подільський		
20__ р.		

У звіті про проходження виробничої перекладацької практики вказується, на якому підприємстві/фірмі/установі/організації студент проходив практику, в якому відділі та на якій посаді.

II. Початковий етап практики:

- студенти приймають участь у настановній конференції з виробничої перекладацької практики, де їм надається повна інформація про зміст і тривалість практики, а також форму звітності (особливості оформлення щоденника практики, звіту і словника);
- зустрічаються з керівниками практики від кафедри та ознайомлюються з графіком проведення консультаційних занять керівником;

- знайомляться з керівниками практики від базового підприємства (якщо практика виробнича) та отримують завдання на період практики;
- ознайомлюються зі специфікою діяльності базового підприємства та аналогічними за тематикою матеріалами державною мовою;
- складають приблизний словник спеціальних термінів;
- консультуються з досвідченими перекладачами, які працюють на базовому підприємстві.

II. Основний етап:

-діяльність, що здійснювалася студентом під час проходження перекладацької практики (необхідно вказати тип перекладу, що виконувався, типи документації, що було перекладено, кількісні показники – кількість перекладених документів);

- перекладацькі прийоми, що їх використовував студент під час перекладу.

- професійні вміння і навички, що здобув чи вдосконалив студент під час виробничої перекладацької практики (назвати);

- перелік словників і довідкової літератури, що було використано під час перекладу, перелік опрацьованої додаткової літератури, яка була використана під час перекладацької практики;

III. Заключний етап:

- здача звітної документації;

- узагальнення результатів роботи, висновки і пропозиції;

- труднощі, з якими зіткнувся студент у процесі проходження виробничої перекладацької практики;

- побажання і рекомендації щодо поліпшення мовної і мовленнєвої підготовки студента-практиканта.

Структура звіту

Вступ

У «Вступі» до звіту коротко розкривається роль, місце практики в системі професійної підготовки філолога-перекладача, мета і завдання практики, основні принципи її організації. Визначаються професійні вміння і навички, які формувалися і вдосконалювалися під час практики.

I. Фахова робота

(зміст варіюється залежно від виду практики)

1.Коротка характеристика бази практики: обладнання, кадровий склад, обладнання тощо.

2.Ознайомлення зі структурою підприємства (організації).

3.Планування перекладацької діяльності відповідно до програми практики.

а) виконання письмового перекладу.

б) проведення телефонних переговорів, супроводження, екскурсійної діяльності тощо (у випадках виробничої необхідності)

в) вивчення професійної термінології, пов'язаної з особливостями функціонування закладу, укладання словника-глосарія (англо-українського та українсько-англійського).

4. Виконання індивідуальних завдань від керівників практики від кафедри та бази практики.

5. Зустрічі керівниками практики від кафедри та ознайомлення із графіком проведення консультаційних занять керівником

6. Проведення консультацій з досвідченими перекладачами, які працюють на базовому підприємстві.

7. Загальні висновки про оволодіння уміннями і навичками перекладу на базі перекладу.

II. Теоретико-лінгвістична робота

(зміст варіюється залежно від виду практики)

1. Вивчення наукової, науково-технічної літератури, технічної документації бази практики тощо.

2. Застосування теоретичних моделей у процесі перекладу для вирішення різноманітних перекладацьких завдань.

3. Опрацювання фахової наукової літератури.

4. Забезпечення взаємозв'язку теоретичного та практичного аспектів в процесі здійснення перекладів.

III. Комунікативна робота

(зміст варіюється залежно від виду практики)

1. Забезпечення письмової та усної (за можливості) комунікації.

2. Здійснення письмового перекладу текстів.

3. Здійснення усних перекладів різних видів.

4. Здійснення комунікації у рамках переговорів, нарад, дискусій тощо.

5. Здійснення ділового листування.

6. Використання сучасних методів збору та обробки інформації (систем машинного перекладу).

1. Які знання, уміння та навички здобуті упродовж практики.

2. Позитивне в організації та проведенні практики.

3. Недоліки, виявленні під час практики.

4. Пропозиції щодо удосконалення підготовки, організації та проведення практики.

Дата

Підпис студента

3.3. Виробнича філологічна практика

Після закінчення виробничої філологічної практики студент зобов'язаний подати у визначений термін:

1. **звіт про проходження практики** (див. додаток);
2. **щоденник практики**, що повинен містити назву наукової статі, її об'єм у сторінках, назви словників та довідників, які було використано під час роботи, зазначення перекладацьких проблем, що зустрілися, та шляхи їх рішення, зазначення усіх видів діяльності під час проходження практики, інформацію про виконання індивідуального завдання з практики, відгук керівника від бази практики;

3. **характеристику** з місця проходження практики, засвідчену керівником від бази практики і печаткою установи (організації). Характеристика має містити: інформацію про місце і час проходження практики, робоче місце і функціональні обов'язки практиканта; обсяг виконаної роботи у кількості друкованих знаків (стосовно письмового перекладу), характеристику галузі з текстами якої працював практикант; оцінку якості роботи практиканта («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»);

4. **переклад статті філологічного спрямування** з української мови на англійську на аркушах А-4 (шрифт – New Times Roman, кегль – 14, міжрядковий інтервал – 1.5, кількість рядків на сторінці – 44–46). Загальний обсяг статті для перекладу –10-12 сторінок формату А4. Для перевірки перекладу необхідно надати й оригінал статті (українською мовою) у друкованому вигляді;

5. **реферат статті англійською мовою** (10-15% від обсягу статті). Реферування (summary) – короткий переказ змісту наукової роботи, книги або вчення, оформлене у вигляді письмової публічної доповіді; доповідь на задану тему, зроблена на основі критичного огляду відповідних джерел інформації (наукових праць, літератури по темі). Повідомлення англійською мовою про наукове дослідження, яке має включати такі розділи як 1) об'єкт і предмет дослідження, методи 2) актуальність і наукова новизна дослідження 3) головні очікувані наукові й практичні результати роботи (обсягом до двох машинописних сторінок).

6. **лінгво-стилістичний аналіз художнього тексту**, здійснений відповідно до процедури.

Процедура здійснення лінгво-стилістичного аналізу тексту:

Linguostylistic analysis of a text

1. Speak about the author.
2. Define the genre of the story.
3. Define the point of view.
4. Speak about the subject of the story, its message, the characters and the plot.

5. Characterize the vocabulary of the story from the stylistic point of view, explain the choice of words and their stylistic functions.
6. Speak on the lexical stylistic devices.
7. Speak on the syntactic stylistic devices.
8. Speak on the type of narration and compositional form(s).
9. Analyze the title of the story.
10. Characterize the individual style of the author.

7. **термінологічний словник** (від 150 термінологічних одиниць), оформлений у вигляді 2-х колонок, у першій подається лексична одиниця або словосполучення українською мовою, у другій – її переклад англійською мовою.

Вимоги до звітної документації

До календарного графіку включають такі види роботи:

1. Участь у настановній конференції.
2. Консультації у керівників від вищого навчального закладу, бази практики.
3. Планування проходження практики.
4. Вивчення установчої та поточної документації бази практики: Статуту, правил внутрішнього розпорядку, правил техніки безпеки тощо.
5. Переклад наукової статті філологічного спрямування та її реферування.
6. Виконання завдання з укладання термінологічного словника на основі опрацьованого матеріалу (не менш 150 термінів і термінологічних сполучень з визначеної галузі).
7. Здійснення лінгво-стилістичного аналізу художнього тексту.

**Звіт про виробничу філологічну практику **

Титульний аркуш звіту має такий вигляд:

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет іноземної філології

ЗВІТ

ПРО ВИРОБНИЧУ ФІЛОЛОГІЧНУ ПРАКТИКУ

студентки _____ форми навчання

курс _____ семестр _____

галузі знань _____

спеціальності _____

прізвище, ім'я та по батькові

Місце проходження практики: _____

Термін проходження практики: _____

Керівник практики _____

_____ – _____ ініціали та прізвище оцінка

Кам'янець-Подільський
20__ р.

У звіті про проходження виробничої філологічної практики вказується, у якій організації студент проходив практику, в якому відділі (кафедрі) та на якій посаді.

Студент повинен включити до звіту наступні пункти щодо:

III. Початкового етапу виробничої філологічної практики:

- участь у настановній конференції з виробничої філологічної практики, інформація про зміст і тривалість практики, а також форму звітності (особливості оформлення щоденника практики, звіту і словника);
- зустрічі з керівниками практики від кафедри та ознайомлення з графіком проведення консультаційних занять керівником;
- отримання завдання на період практики;
- складають приблизний словник спеціальних термінів;
- консультуються з досвідченими перекладачами, які працюють на базовому підприємстві.

II. Основного етапу практики:

- діяльність, що здійснювалася студентом під час проходження виробничої філологічної практики;

- професійні вміння і навички, що здобув чи вдосконалив студент під час практики (назвати);

- перелік словників і довідкової літератури, що було використано під час перекладу, перелік опрацьованої додаткової літератури, яка була використана під час практики;

III. Заключного етапу практики:

- здача звітної документації;
- узагальнення результатів роботи, висновки і пропозиції;
- труднощі, з якими зіткнувся студент у процесі проходження виробничої філологічної практики;

- побажання і рекомендації щодо поліпшення теоретичної, мовної, професійної та практичної підготовки студента-практиканта.

РОЗДІЛ 4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИКИ

Загальними критеріями оцінювання роботи практиканта є:

- ♦ виконання студентом програми практики;
- ♦ дотримання вимог до оформлення звітної документації;
- ♦ ступінь сформованості фахових умінь і навичок;
- ♦ рівень теоретичного осмислення студентом своєї фахової діяльності (її мети, завдань, змісту, методів);
- ♦ рівень професійної спрямованості та соціальної активності майбутнього філолога-перекладача (інтерес до перекладацької діяльності, активність, відповідальне і творче ставлення до роботи та ін.);
- ♦ уміння відстоювати власну позицію в процесі захисту практики.

Всі види діяльності студентів оцінюються за **100-бальною шкалою** відповідно до розподілу балів, який розроблений кафедрою англійської мови, яка забезпечує керівництво практикою. При цьому враховується відгук керівника від бази практики і його оцінка роботи студента. Загальна оцінка за навчальну перекладацьку практику виставляється згідно з навчальним планом спеціальності (зараховано / не зараховано і середній зважений бал за всі види діяльності студента).

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень студентів

Підсумкова оцінка за національною шкалою		Підсумкова оцінка за шкалою ECTS	Рейтингова оцінка з пед. практики
Зараховано	відмінно	A (відмінно)	90 –100
	добре	B (дуже добре)	82 –89
		C (добре)	75 –81
	задовільно	D (задовільно)	66 –74
		E (достатньо)	60 –65
Не зараховано	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	35 –59
		F (незадовільно з обов’язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)	01 –34

Керівники практики послуговуються такими **нормами оцінювання** роботи практиканта:

- **Оцінка «ВІДМІННО» (А, 90-100 балів)** ставиться, якщо студент всі завдання практики виконав в повному обсязі, виявив вміння застосовувати і творчо використовувати теоретичні та методичні знання, пов'язані з особливостями і засобами відповідної професійної діяльності, показав повне володіння фаховими компетенціями. Виявлено вміння застосовувати інноваційні технології, продемонстровано активність та ініціативність під час здійснення практичної професійної діяльності. Звіт подано у встановлений термін і містить всі структурні елементи. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є характеристика, завірені печаткою підписи керівника від бази практики та університету. Характеристика-відгук позитивна, оцінка керівника за практику від бази – «відмінно».

- **Оцінка «ДУЖЕ ДОБРЕ» (В, 82-89 балів)** ставиться, якщо завдання виконано правильно, але недостатньо повно. Виявлено вміння застосовувати теоретичні та методичні знання, пов'язані з особливостями і засобами відповідної професійної діяльності, фахові компетенції сформовані на високому рівні. Продемонстровано зацікавленість та активність, але не виявлено творчого, індивідуального підходу. Звіт подано у встановлений термін, що містить всі структурні елементи. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є характеристика, завірені печаткою підписи керівника від бази практики та університету. Характеристика-відгук позитивна, оцінка керівника за практику від бази – «дуже добре».

- **Оцінка «ДОБРЕ» (С, 75-81 бал)** ставиться, якщо завдання практики виконано, але неповно, в ході виконання завдань допускалися незначні помилки. Фахові компетенції сформовані на середньому рівні. Звітна документація оформлена згідно вимог. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є характеристика, завірені печаткою підписи керівника від бази практики та університету. Характеристика-відгук позитивна, оцінка керівника за практику від бази – «добре».

- **Оцінка «ЗАДОВІЛЬНО» (D, 67-74 бали; E, 60-66 балів)** ставиться студенту, який виконав завдання практики в неповному обсязі, в ході виконання завдань допускалися помилки, виявив достатній рівень сформованості фахових компетенцій. Звітна документація недооформлена або оформлена з помилками. Щоденник неправильно оформлено. У характеристиці-відгуку оцінка керівника за практику від бази – «задовільно».

- **Оцінка «НЕЗАДОВІЛЬНО» (FX, 35-59 балів; F, 34 і менше балів)** ставиться, якщо завдання невиконано, виявлено несформованість вміння здійснювати відповідні види професійної діяльності. Фахові

компетентності не сформовані. Звітна документація оформлена з помилками. Відсутні щоденник та характеристика-відгук.

Примітка: оцінка студентів може бути знижена за порушення трудової дисципліни (несвоєчасне прибуття на базу практики, запізнення або невихід на роботу, неякісне та/або несвоєчасне виконання завдань, значне запізнення з поданням характеристик чи звітів про проходження практики тощо). Рішення про зниження оцінки у таких випадках приймається завідувачем кафедри за поданням керівника практики від кафедри індивідуально про кожного студента і ухвалюється на засіданні кафедри.

4.1. Навчальна перекладацька практика

Оцінка навчальної перекладацької практики складається із суми середніх оцінок за:

- особистісні характеристика практиканта та використання відповідної термінологічної бази;
- фахові навички практиканта у процесі проходження практики: навички письмового перекладу;
- ведення та оформлення звітної документації згідно до вимог програми проходження практики і сам процес захисту практики.

Розподіл балів, що присвоюються студенту

<i>Вид діяльності студента під час практики</i>	<i>Макс. к-ть балів</i>
1. Оцінювання процесу проходження практики: - двосторонній переклад текстів публіцистичного жанру - укладання термінологічного словника із коментаріями	75 50 25
2. Оцінювання звітної документації: - оформлення звіту; - матеріали звітності; - щоденник практики.	10
3. Особистні характеристики студента-перекладача: - дисциплінованість під час проходження практики; - ініціативність; - самостійність; - професійна спрямованість; - теоретична база; - інноваційність.	10

4. Захист практики	5
<i>Загалом</i>	100

Критерії оцінювання якості виконання перекладів

Переклад спеціальної літератури оцінюється згідно з основними вимогами до виконання письмового перекладу. Основні критерії оцінки якості виконання перекладів можна сформулювати у такий спосіб: 1) адекватність передачі фактичної інформації – перевіряється, чи правильно перекладач зрозумів зміст вихідного тексту і наскільки коректно цей зміст викладено у похідному тексті; крім того, важливою є відсутність помилок у передачі немовної інформації (цифри, графіки тощо); наявність всього фактичного матеріалу (чи не було пропусків і скорочень); 2) дотримання перекладачем відповідного стилю – у тексті перекладу стильові особливості та загальний тон викладення матеріалу повинен відповідати особливостям даного стилю у тексті перекладу, тобто, чи враховував студент під час виконання перекладу відмінності науково-технічного, публіцистичного та інших стилів у мовах оригіналу і перекладу; 3) лексична та граматична правильність тексту перекладу – враховуються лексичні та граматичні помилки, зроблені у тексті перекладу.

Оцінка «ВІДМІННО» (А, 90-100 балів) ставиться якщо переклад:

- 1) Повністю відтворює денотативні, конотативні, прагматичні, естетичні, стилістичні аспекти першотвору;
- 2) Вільний від буквалізмів;
- 3) Позбавлений незграбностей «вільного» перекладу;
- 4) Творчо долає елементи безеквівалентності;
- 5) Відповідає вимогам замовника;
- 6) Відредаговано у технічному та літературному відношеннях.

Оцінка «ДОБРЕ» (В, С, 75-89 балів) ставиться, якщо переклад доведено до рівня докінченого й відредагованого, але студент:

- 1) Порушує термін подачі виконаної роботи;
- 2) Має незначні мовні огріхи;
- 3) Порушує стилістичний реєстр оригіналу;
- 4) Хибує у термінологічній однорідності;
- 5) Має зауваження щодо дотримання режиму праці, поведінки, етики з місця проходження практики.

Оцінка «ЗАДОВІЛЬНО» (D, E, 60-74 бали) ставиться, якщо студент в основному грамотно виконав переклади, але адекватність його перекладів оригіналам досягнута не повністю. При цьому:

- 1) Помітні несуттєві перекручування при відтворенні прагматично релевантного змісту оригіналу та конотативної адекватності;
- 2) Порушено норми перекладу;
- 3) Порушується мовний реєстр;

4) Спостерігається спустошення лексико-фразеологічних єдностей, приказок, прислів'їв.

Оцінка «НЕЗАДОВІЛЬНО» (FX, 35-59 балів; F, 34 і менше балів) ставиться, якщо студент не виконав 50% перекладів або допустив багато термінологічних та граматичних помилок, які спотворюють зміст тексту.

4.2. Виробнича перекладацька практика

Оцінка виробничої перекладацької практики складається із суми середніх оцінок за:

- особистісні характеристика практиканта та використання відповідної термінологічної бази;
- фахові навички практиканта у процесі проходження практики: навички усного послідовного і письмового перекладу;
- ведення та оформлення звітної документації згідно до вимог програми проходження практики і сам процес захисту практики.

Розподіл балів, що присвоюються студенту

<i>Вид діяльності студента під час практики</i>	<i>Макс. к-ть балів</i>
1. Оцінювання процесу проходження практики:	65
- переклад науково-технічної документації на базах практики	50
- укладання словника спеціалізованих термінів	15
2. Оцінювання звітної документації:	20
- оформлення звіту;	
- матеріали звітності;	
- щоденник практики.	
3. Особистісні характеристики студента-перекладача:	10
- дисциплінованість під час проходження практики;	
- ініціативність;	
- самостійність;	
- професійна спрямованість;	
- теоретична база;	
- інноваційність.	
4. Захист практики	5
<i>Загалом</i>	100

Критерії оцінювання якості виконання перекладів

Переклад публіцистичної літератури оцінюється згідно з основними вимогами до виконання письмового перекладу. Основні критерії оцінки якості виконання перекладів можна сформулювати у такий спосіб: 1) адекватність передачі фактичної інформації – перевіряється, чи правильно перекладач зрозумів зміст вихідного тексту і наскільки коректно цей зміст викладено у похідному тексті; крім того, важливою є відсутність помилок у передачі немовної інформації (цифри, графіки тощо); наявність всього фактичного матеріалу (чи не було пропусків і скорочень); 2) дотримання перекладачем відповідного стилю – у тексті перекладу стильові особливості та загальний тон викладення матеріалу повинен відповідати особливостям даного стилю у тексті перекладу, тобто, чи враховував студент під час виконання перекладу відмінності науково-технічного, публіцистичного та інших стилів у мовах оригіналу і перекладу; 3) лексична та граматична правильність тексту перекладу – враховуються лексичні та граматичні помилки, зроблені у тексті перекладу.

Оцінка «ВІДМІННО» (А, 90-100 балів) ставиться якщо переклад:

- 1) Повністю відтворює денотативні, конотативні, прагматичні, естетичні, стилістичні аспекти першотвору;
- 2) Вільний від буквалізмів;
- 3) Позбавлений незграбностей «вільного» перекладу;
- 4) Творчо долає елементи безеквівалентності;
- 5) Відповідає вимогам замовника;
- 6) Відредаговано у технічному та літературному відношеннях.

Оцінка «ДОБРЕ» (В, С, 75-89 балів) ставиться, якщо переклад доведено до рівня докінченого й відредагованого, але студент:

- 1) Порушує термін подачі виконаної роботи;
- 2) Має незначні мовні огріхи;
- 3) Порушує стилістичний реєстр оригіналу;
- 4) Хибує у термінологічній однорідності;
- 5) Має зауваження щодо дотримання режиму праці, поведінки, етики з місця проходження практики.

Оцінка «ЗАДОВІЛЬНО» (D, E, 60-74 бали) ставиться, якщо студент в основному грамотно виконав переклади, але адекватність його перекладів оригіналам досягнута не повністю. При цьому:

- 1) Помітні несуттєві перекручування при відтворенні прагматично релевантного змісту оригіналу та конотативної адекватності;
- 2) Порушено норми перекладу;
- 3) Порушується мовний реєстр;
- 4) Спостерігається спустошення лексико-фразеологічних єдностей, приказок, прислів'їв.

Оцінка «НЕЗАДОВІЛЬНО» (FX, 35-59 балів; F, 34 і менше балів) ставиться, якщо студент не виконав 50% перекладів або допустив багато термінологічних та граматичних помилок, які спотворюють зміст тексту.

4.3. Виробнича філологічна практика

Оцінка виробничої філологічної практики складається із суми середніх оцінок за:

- виконання аналітико-теоретичної роботи (лінгво-стилістичний аналіз англomовного художнього тексту);
- навички письмового перекладу наукової статті філологічного спрямування;
- виконання реферування наукової статті;
- вивчення професійної термінології, укладання українсько-англійського словника (не менш ніж 150 термінів і термінологічних сполучень);
- ведення та оформлення звітної документації згідно до вимог програми проходження практики і сам процес захисту практики.

Розподіл балів, що присвоюються студенту

<i>Вид діяльності студента під час практики</i>	<i>Макс. к-ть балів</i>
1. Оцінювання фахової (перекладацької роботи): - письмовий переклад наукової статті філологічного спрямування - укладання термінологічного словника	50 40 10
1. Оцінювання теоретико-лінгвістичної роботи: - реферування наукової статті - здійснення лінгво-стилістичного аналізу англomовного художнього тексту	40 20 20
3. Оцінювання звітної документації: - оформлення звіту; - матеріали звітності; - щоденник практики.	5
4. Захист практики	5
<i>Загалом</i>	100

Критерії оцінювання якості виконання перекладу

Переклад наукової літератури оцінюється згідно з основними вимогами до виконання письмового перекладу. Основні критерії оцінки якості виконання перекладів можна сформулювати у такий спосіб: 1) адекватність передачі фактичної інформації – перевіряється, чи правильно перекладач зрозумів зміст вихідного тексту і наскільки коректно цей зміст викладено у похідному тексті; крім того, важливою є відсутність помилок у передачі немовної інформації (цифри, графіки тощо); наявність всього

фактичного матеріалу (чи не було пропусків і скорочень); 2) дотримання перекладачем відповідного стилю – у тексті перекладу стильові особливості та загальний тон викладення матеріалу повинен відповідати особливостям даного стилю у тексті перекладу, тобто, чи враховував студент під час виконання перекладу відмінності науково-технічного, публіцистичного та інших стилів у мовах оригіналу і перекладу; 3) лексична та граматична правильність тексту перекладу – враховуються лексичні та граматичні помилки, зроблені у тексті перекладу.

Оцінка «ВІДМІННО» (35-40) балів ставиться якщо переклад:

- 1) Повністю відтворює денотативні, конотативні, прагматичні, естетичні, стилістичні аспекти першотвору;
- 2) Вільний від буквализмів;
- 3) Позбавлений незграбностей «вільного» перекладу;
- 4) Творчо долає елементи безеквівалентності;
- 5) Відповідає вимогам до перекладів текстів наукового стилю;
- 6) Відредаговано у технічному та літературному відношеннях.

Оцінка «ДОБРЕ» (27-34 бали) ставиться, якщо переклад доведено до рівня докінченого й відредагованого, але студент:

- 1) Порушує термін подачі виконаної роботи;
- 2) Має незначні мовні огріхи;
- 3) Порушує стилістичний реєстр оригіналу;
- 4) Хибує у термінологічній однорідності;
- 5) Має зауваження щодо дотримання режиму праці, поведінки, етики з місця проходження практики.

Оцінка «ЗАДОВІЛЬНО» (20-26 балів) ставиться, якщо студент в основному грамотно виконав переклади, але адекватність його перекладів оригіналам досягнута не повністю. При цьому:

- 1) Помітні суттєві перекручування при відтворенні прагматично релевантного змісту оригіналу та конотативної адекватності;
- 2) Порушено норми перекладу;
- 3) Порушується мовний реєстр;
- 4) Спостерігається спустошення лексико-фразеологічних єдностей, приказок, прислів'їв, термінологічних словосполучень тощо.

Оцінка «НЕЗАДОВІЛЬНО» (19 і менше балів) ставиться, якщо студент не виконав 50% перекладів або допустив багато термінологічних та граматичних помилок, які спотворюють зміст тексту.

Критерії оцінювання виконання лінгво-стилістичного аналізу англомовного художнього тексту

Оцінка «ВІДМІННО» (18-20 балів) ставиться якщо студент чітко розуміє зміст завдання і вільно володіє спеціальною термінологією; лінгво-стилістичний аналіз дібраного тексту викладає творчо, глибоко, послідовно висловлює власну думку; правильно застосовує знання із

суміжних дисциплін для вирішення практичних завдань чи проблем; дослідницьке завдання має правильне вирішення; повністю розкрито зміст теми; виконання практичної частини завдання відповідає теоретичним висновкам. Припускається 2-3 неточності, які не впливають на загальний зміст роботи;

Оцінка «ДОБРЕ» (14-17 балів) ставиться, якщо студент правильно розкриває основний зміст роботи та умов завдання; оперує необхідними термінами; лінгво-стилістичний аналіз дібраного тексту викладає ґрунтовно, послідовно; демонструє достатньо глибокий аналіз мовознавчого матеріалу. У відповіді можливі 1-2 неточності у використанні спеціальної термінології, неістотні помилки у висновках, узагальненнях, які не впливають на конкретний зміст;

Оцінка «ЗАДОВІЛЬНО» (10-13 балів) ставиться, якщо студент загалом правильно викладає зміст питання, але не завжди послідовно; виявляє труднощі в лінгво-стилістичному аналізі дібраного тексту; не використовує знань із суміжних дисциплін; помиляється у вживанні спеціальної термінології; робить поверхові висновки.

Оцінка «НЕЗАДОВІЛЬНО» (9 і менше балів) ставиться, якщо студент не зміг зробити лінгво-стилістичний аналіз дібраного тексту, не вживає спеціальні терміни; робить грубі помилки в кінцевих висновках або висновки в роботі відсутні.

Критерії оцінювання реферування

Критеріями оцінювання реферування наукових праць є вміння обирати головні тези зі статті, стисло описувати зміст та основні результати дослідження

Оцінка «ВІДМІННО» (18-20 балів) виставляється якщо виконані всі вимоги до написання реферату: позначена проблема і обґрунтована її актуальність, зроблено короткий аналіз різних точок зору на дану проблему і логічно викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита повністю, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення.

Оцінка «ДОБРЕ» (14-17 балів) виставляється якщо основні вимоги до реферату виконані, але при цьому допущені незначні недоліки. Зокрема, не витриманий обсяг реферату; є упущення в оформленні.

Оцінка «ЗАДОВІЛЬНО» (10-13 балів) виставляється якщо основні вимоги до реферату виконані, але при цьому допущені значні недоліки. Зокрема, є неточності у викладі матеріалу; відсутня логічна послідовність в судженнях, не витриманий обсяг реферату; є упущення в оформленні.

Оцінка «НЕЗАДОВІЛЬНО» (9 і менше балів) виставляється якщо є істотні відступи від вимог до реферування. Зокрема: тема реферату не розкрита, допущені фактичні помилки у змісті реферату, виявляється істотне нерозуміння проблеми, відсутній висновок.

РОЗДІЛ 5. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ТА ПОРЯДОК ЗАХИСТУ ПРАКТИКИ

Формою підбиття підсумків практики є захист звіту практиканта в комісії, створеній на факультеті. До складу комісії входять керівники практики від кафедр та (за можливості) керівник від бази практики. В захисті можуть брати участь завідувачі фахових кафедр, представники деканату, навчального відділу університету.

Захисту практики може передувати заключна виробнича нарада в навчальному закладі, де проходила практика. В нараді зазвичай беруть участь представники адміністрації та керівники, які працювали зі студентами. Заслуховуються звіти практикантів; відзначаються досягнення і недоліки проведеної ними навчально-практичної роботи, оцінюється рівень теоретичної та практичної підготовки студентів до професійної діяльності; обговорюється якість організації практики керівниками; пропонуються заходи щодо вдосконалення практики.

Перед захистом в комісіях керівники практики від вищого навчального закладу впродовж 3-4 днів перевіряють і оцінюють звітну документацію, ознайомлюються з додатковими матеріалами, відгуками про роботу практикантів тощо.

Комісія приймає залік у студентів впродовж 10 днів після завершення практики.

До захисту в комісії допускаються студенти, які виконали програму практики; отримали позитивні оцінки керівників від бази практики; вчасно здали звітну документацію, що була позитивно оцінена.

Студенту, який не з'явився на залік практики, у відомості обліку успішності робиться запис «не з'явився».

Студент, який *не виконав програму практики без поважних причин*, відраховується з університету.

Студент, який *не виконав програму практики з поважних причин*, рішенням Комісії з захисту, згідно наказу ректора направляється на повторне проходження практики у вільний від навчання час (без відриву від навчальних занять в університеті або під час канікул). Терміни повторного проходження практики визначаються Комісією. Результати повторного складання заліку з практики вносяться до картки ліквідації академічної заборгованості студента.

Студенти випускних курсів, які мають академічну заборгованість за результатами практики, не допускаються до державних екзаменів і відраховуються з університету.

Підсумки кожної практики обговорюються на засіданнях кафедр, а загальні підсумки практики підводяться на вченій раді факультету не менше одного разу за навчальний рік.

Порядок захисту практики

Голова комісії надає слово студентові для короткого повідомлення про виконання програми практики. Студент аналізує позитивні й негативні результати своєї роботи, чинники, які її ускладнювали; робить висновок про рівень власної теоретичної та практичної підготовки, одержаної в процесі навчання, та роль практики в своєму професійному зростанні; висловлює пропозиції щодо покращення організації практики.

В процесі обговорення звіту керівники практики коментують виступ студента, оцінюють рівень засвоєння знань, набуття умінь і навичок кожним практикантом.

Комісія вирішує питання про загальну оцінку практики студента на основі захисту звіту, враховуючи оцінки всіх видів його діяльності.

Секретар комісії веде протокол захисту практики. В протоколі коротко фіксуються виступи учасників заходу, зазначаються рекомендовані комісією оцінки.

Голова комісії із захисту оголошує оцінки студентам-практикантам і виставляє їх у відомість обліку успішності та залікові книжки студентів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна

1. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця: Нова книга, 2002. 564 с.
2. Карабан В.І., Мейс Дж. Переклад з української мови на англійську мову. Навчальний посібник-довідник для студентів вищих закладів освіти. Вінниця: Нова книга, 2003. 608 с.
3. Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу. К.: Юніверс, 2003. 446 с.
4. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): Підручник. Вінниця: Нова книга, 2003. 448 с.
5. Марчишина А. Notes on Text Interpretation (a manual for graduate students). Кам'янець-Подільський: Вид-во та друк ПП Мошинський В.С., 2014. 148 с.
6. Svider I. A. Translation of English non-equivalent units: Textbook. Kamianets-Podilsky: Aksioma, 2015. 112 p.
7. Svider I. A. Lexical aspects of translation: навчально-методичний посібник для філологічних спеціальностей. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня «Рута», 2020. 192 с.

Додаткова

1. Бізнес-Словник: Економіка. Фінанси. Банки. Інвестиції. Кредити. Англо-укр. Понад 12500 термінів / Уклад.: С.Я. Єрмоленко, В.І. Єрмоленко. К.: Школа, 2002. 720 с.
2. Кухаренко В.А. Інтерпретація тексту. Вінниця: Нова книга, 2004. 272 с.
3. Марчишина А. А., Петрова Т. М. English Lexicology: Theory and Practice. Кам'янець – Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет, 2008. 62 с.
4. Наумова Н.Г. Англійська мова ділової комунікації. Методичні вказівки. Запоріжжя: ЗНУ, 2007. 42 с.
5. Петренко Н.М. Interpret by Interpreting: Тренінг з усного перекладу: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2003. 260 с.
6. Ребрій О.В. Перекладацький скоропис: посібник для навчання усного послідовного перекладу з іноземної мови. Вінниця: Поділля-2000, 2002. 112 с.
7. Томахин Г.Д. США. Лингвострановедческий словарь. М.: Рус. яз., 2000. 576 с.
8. Українсько-англійський словник: Економіка. Фінанси. Банки. Інвестиції. Кредити: Понад 12500 термінів / Уклад.: С.Я. Єрмоленко, В.І. Єрмоленко. К.: Школа, 2003. 568 с.
9. Baker Mona. In Other Words. A Coursebook on Translation. London, New York: Routledge, 1994. 212 p.

10. Dijk T.A. van. Text and Context. Explorations in the semantics and pragmatics of discourse. N.Y.: Longman, 1977. 261 p.
11. Hatim B., Mason I. Discourse and the Translator. London, N.Y.: Longman, 1991. 258 p.
12. Hoey M. Patterns of Lexis in Text. Oxford: Oxford Univ. Press, 1991. 276 p.
13. Longman Business English Dictionary. L.: E.W. Longman Group Ltd., 2000. 685 p.

ДОДАТКИ

Шаблон для звіту з навчальної перекладацької практики

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Факультет іноземної філології

ЗВІТ

ПРО НАВЧАЛЬНУ ПЕРЕКЛАДАЦЬКУ ПРАКТИКУ

студента денної форми навчання

курс III, семестр VI

галузі знань 03. Гуманітарні науки

спеціальності 035 Філологія. Спеціалізація 035.041 –

Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська

ПІБ

Місце проходження практики: кафедра англійської мови

Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

Термін проходження практики: з ____ по ____.

Керівник практики: канд. філол. наук,

доцент кафедри англійської мови ПІБ

Оцінка:

Кам'янець-Подільський

202_ р.

Вступ

Я, ПШБ, студентка III курсу спеціальності 035 Філологія. Спеціалізація 035.041 –Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська проходила навчальну перекладацьку практику на базі кафедри англійської мови Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка з _____ по _____ р.

Під час навчальної перекладацької практики я займалася письмовим двостороннім перекладом текстів публіцистичного жанру газетного стилю з англійської мови на українську навпаки.

Впродовж трьох тижнів я мала нагоду здобувати цінний досвід перекладу наступних текстів із англійської мови (НАЗВИ ВАШИХ СТАТЕЙ, ВКАЗАТИ ТАКОЖ ДЖЕРЕЛО: ГАЗЕТИ, ЖУРНАЛИ ТОЩО). З кожним днем роботи я на власному досвіді переконувалася, наскільки важким, але водночас і дуже цікавим, є обраний професійний шлях.

Основними завданнями практики були:

- 1) ознайомлення зі структурою кафедри англійської мови;
- 2) ознайомлення з робочим місцем перекладача з наявною технікою та оргтехнікою;
- 3) вивчення функціональних обов'язків перекладача;
- 4) планування перекладацької діяльності відповідно до програми практики;
- 5) виконання двостороннього письмового перекладу;
- 6) вивчення термінології та укладання словника (англо-українського) (не менш ніж 150 термінів і термінологічних сполучень).
- 7) Підготовка та оформлення звітної документації про проходження навчальної перекладацької практики.

Види виконаної роботи

I. Початковий етап практики:

Перед початком практики я прийняла участь у настановній конференції, де нам надали повну інформацію про зміст і тривалість практики, а також форму звітності (особливості оформлення щоденника практики, звіту і словника).

Також я зустрілася з керівником практики від кафедри – ПШБ та ознайомилися з графіком проведення консультаційних занять керівником.

Після цього я отримала завдання на період практики (ЯКІ, РОЗПИСАТИ)

II. Основний етап:

Фахова робота

Наступним етапом у проходженні навчальної перекладацької практики було безпосередньо виконання перекладу. НАЗВИ СТАТЕЙ І ДЖЕРЕЛА, АНГЛІЙСЬКОЮ ТА УКРАЇНСЬКОЮ

Загальна кількість перекладених сторінок –

АНАЛІЗ ВИКОНАНОГО ПЕРЕКЛАДУ (ПРОБЛЕМИ, ТРУДНОЩІ, ЯКІ ПРИЙОМИ ТА ТРАНСФОРМАЦІЇ ВИКОРИСТОВУВАЛИ, СЛОВНИКИ, РЕФЕРАТИВНІ МАТЕРІАЛИ ТОЩО)

III. Заключний етап:

Перед закінченням терміну практики я розпочала готувати та впорядковувати звітну документацію, укладати галузево-термінологічний словник на основі опрацьованого матеріалу та узагальнювати результати своєї роботи.

Висновки

В ході практики я вивчила та здобула ..., які зможу використовувати у майбутньому. Також я отримала цілісне уявлення про перекладацьку діяльність як професію, закріпила теоретичні знання на

практиці та удосконалила свої перекладацькі здібності і т. д.
(РОЗПИСАТИ)

Переваги та позитивні моменти ...

Недоліки.....

Пропозиції.....

Дата

Підпис

Шаблон для звіту з виробничої перекладацької практики

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Факультет іноземної філології

ЗВІТ

ПРО ВИРОБНИЧУ ПЕРЕКЛАДАЦЬКУ ПРАКТИКУ

Студентки денної форми навчання

Курс IV Семестр VII

галузі знань 03. Гуманітарні науки

спеціальності 035.04 Філологія. Германські мови та літератури

(переклад включно), перша – англійська

ПІБ

Місце проходження практики:

Термін проходження практики: з _____ по _____

Керівник практики з англійської мови – канд. філол. наук,

доцент кафедри англійської мови ПІБ

Оцінка _____

Кам'янець-Подільський

202_ р.

I. Початковий етап практики:

Я, ПШБ проходила виробничу практику в _____. (назва підприємства) з ___ по _____.

Першочерговим кроком у підготовці до практики був участь у настановній конференції з питань виробничої практики. На цій конференції я отримала чіткі завдання щодо проходження практики, ознайомила з правилами і нормами оформлення документації. Мені пояснили що я буду зобов'язана робити, та як правильно усе виконувати. Нам розповіли про особливості оформлення щоденника практики, звіту і словника.

Далі я зустрілася з керівниками практики від кафедри та ознайомила з графіком проведення консультаційних занять керівником. На базі практики (вказати назву підприємства) я познайомила з керівниками практики від базового підприємства та отримала завдання на період практики. Матеріалом для перекладу послуговували Моїм завданням було перекласти

Я ознайомила з специфікою діяльності базового підприємства. (Розписати структуру, основну діяльність і т.д.)

Я проконсультувалася з досвідченими перекладачами, які працюють на базовому підприємстві. Вони дали мені настанови щодо роботи та свої поради щодо її виконання.

II. Основний етап:

Одним із завдань практики був переклад ... друкованих сторінок тексту.

В ході перекладу я використовувала наступні трансформації

В ході була опрацьована наступна додаткова література (прикладі свої):

- Короткий українсько-англійський словник історико-культурологічної термінології з курсу «Історія України та української культури»; автори: І. Ю. Робак, В.А. Альков

- Історія України словник-довідник; автори: М. В. Яцюк, Л. М. Жванко, О. Л. Рябченко, Г. Г. Фесенко

А також різні онлайн словники та довідники (вказати декілька).

В останні дні практики я займалася оформленням звітної документації, а саме завершила заповнення щоденника практики, написала звіт, оформила словник, а також отримала рекомендацію (характеристику) від керівника від бази практики (вказати ПБ та назву підприємства).

III. Заключний етап:

Підбивши підсумки, я визначилась з необхідністю майбутньої професії перекладача у моєму житті, здобула досвід у цій сфері та відчула відповідальність за довірену мені роботу.

Основні труднощі з якими я стикалась були пов'язані з перекладом Також доволі важким для мене виявився переклад речень із складними граматичними структурами. Я думаю, що дана проблема зникає після достатньої кількості практики у студента.

Якщо говорити про побажання і рекомендації щодо поліпшення мовної і мовленнєвої підготовки студента-практиканта, то я б порадила

Дата

Підпис

**Зразок студентського звіту з виробничої філологічної практики
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка**

Факультет іноземної філології

ЗВІТ

ПРО ВИРОБНИЧУ ФІЛОЛОГІЧНУ ПРАКТИКУ

студентки денної форми навчання

курс IV, семестр VIII

галузі знань 03. Гуманітарні науки

спеціальності 035 Філологія. Германські мови та літератури (переклад

включно, перша – англійська

ПІБ

Місце проходження практики: кафедра англійської мови

Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

Термін проходження практики: з ____ по ____ р.

Керівник практики з англійської мови: канд. філол. наук, доцент кафедри

англійської мови ПІБ

Оцінка: _____

Кам'янець-Подільський

202_ р.

Вступ

Я, ПШБ, студентка IV курсу спеціальності 035 Філологія. Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська проходила виробничу філологічну практику на базі кафедри англійської мови Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка у Кам'янці-Подільському з ____ по ____ року. Під час виробничої філологічної практики я займалася письмовим перекладом тексту з української мови на англійську та навпаки.

Впродовж чотирьох тижнів я мала нагоду здобувати цінний досвід перекладу наукової статті філологічного спрямування (назва) та здійснення лінгво-стилістичного аналізу англомовного художнього тексту (назва) З кожним днем роботи я на власному досвіді переконувалася, наскільки важким, але водночас і дуже цікавим, є обраний професійний шлях.

Основними завданнями практики були:

1. Закріплювати, поглиблювати, інтегрувати теоретичні знання в процесі їх практичного використання для вирішення конкретних завдань;
2. Розвивати і вдосконалювати уміння і навички, набуті в процесі навчання і практичної діяльності;
3. Виховувати любов до фаху, сприяти прагненню постійного професійного розвитку;
4. Закріплювати і поглиблювати знання з фахових дисциплін;
5. Поглиблювати аналітичні навички у процесі здійснення фахової діяльності (лінгво-стилістичний аналіз тексту);
6. Поглиблювати навички здійснення рецензування англомовного наукового тексту;

7. Розвивати навички здійснення письмового перекладу наукових текстів філологічного спрямування;
8. Формувати методики та техніки здійснення письмового перекладу та навички і критерії об'єктивної оцінки якості виконаного перекладу у порівнянні з оригіналом, виявлення відхилень від оригіналу;
9. Відпрацьовувати навички редагування та коригування перекладу в межах перекладацької діяльності;
10. Розвивати вміння здійснювати самоконтроль, самоаналіз та об'єктивну самооцінку власної фахової діяльності.

Види виконаної роботи

I. Початковий етап практики:

Перед початком практики я прийняла участь у настановній конференції, де нам надали повну інформацію про зміст і тривалість практики, а також форму звітності (особливості оформлення щоденника практики, звіту і словника).

Також я зустрілася з керівником практики від кафедри – ПШБ. та ознайомилися з графіком проведення консультаційних занять керівником.

Після цього я отримала завдання на період практики, які полягали в:

- ознайомленні з теоретичним матеріалом для подальшої практичної діяльності; отриманні повної інформації про зміст та тривалість практики, а також форму звітності (особливості оформлення щоденника практики, звіту, термінологічного словника);

- ознайомленні з графіком проведення консультаційних занять керівником;

- ознайомленні зі специфікою перекладацької діяльності, методикою, способами та прийомами перекладу відповідних спеціальних

текстів, а також з процедурою лінгво-стилістичного аналізу англomовного тексту;

- ознайомленні зі специфікою письмового перекладу наукової статті філологічного спрямування, здійснення рецензування статті англійською мовою;

- вивченні професійної термінології, ознайомленні з правилами укладання українсько-англійського словника;

- набутті навичок перекладу спеціальних текстів, здійснення лінгво-стилістичного аналізу, оформлення термінологічного словника.

II. Основний етап:

Фахова робота

Наступним етапом у проходженні педагогічної практики було безпосередньо виконання перекладу наукової статті філологічного спрямування (назва)

Загальна кількість перекладених сторінок українсько-англійського тексту – 10-12 сторінок формату А4 (приблизно 18000-21000 друкованих знаків).

При виконанні перекладу виникали проблеми з пошуком адекватних термінологічних відповідників, спеціальної термінології, а також з перекладом посилань на наукові джерела та список літератури. Під час перекладу наукової статті неодноразово було застосовано лексико-граматичні прийоми перекладу, а саме: транслітерація, калькування, збереження власної назви (здебільшого це стосувалося перекладу списку літератури), граматичні трансформації, дослівний переклад, додавання, випущення тощо. У процесі перекладу найчастіше було залучено словники (зразок для ознайомлення): Словник термінологічних термінів для студентів філологічних факультетів (В.В.Баркасі, С.О.Каленюк, О.В.Коваленко), Українсько-англійський словник лінгвістичної

термінології (Л.В.Коломієць, О.Л.Паламарчук, Г.П.Стрельчук, М.В.Шевченко) та Великий сучасний англо-український українсько-англійський словник (А.П.Загнітко, І.Г.Данилюк), а також сервіс Google Translate. Для досягнення адекватного перекладу елементів наукової статті я часто зверталася до ... (перерахувати джерела) За перекладом наукової статті слідувало укладання українсько-англійського словника, у якому містилося б не менш ніж 150 термінів і термінологічних словосполучень.

Після здійснення перекладу вищезгаданої наукової статті, у завданнях та умовах виробничої аналітико-філологічної практики постає здійснення рецензування даної статті англійською мовою. Обсяг рецензування статті не повинен перевищувати 10-15% від обсягу оригінального тексту. Аби якомога точно відтворити у рецензії короткий виклад статті з розкриттям основного змісту по всіх важливих питаннях, було використано, де містяться найважливіші положення стосовно максимально точного здійснення реферування наукової статті, викладено загальні вимоги до складання реферату, основні кліше, що повинні міститися у реферату тощо.

Наступним у проходженні практики було здійснення лінгво-стилістичного аналізу англійського художнього тексту, процедура якого заключалася у виконанні десяти пунктів. При виконанні аналізу виникали питання, відповідь на які було знайдено під час консультацій з керівниками практики, а також за допомогою певних додаткових джерел: (вказати)

III. Заключний етап:

Перед закінченням терміну практики я розпочала готувати та впорядковувати звітну документацію для перевірки й оцінювання, а саме: звіт про проходження виробничої філологічної практики (у встановленій формі), щоденник практики та узагальнювати результати своєї роботи.

Висновки

В ході виробничої філологічної практики я поглибила та закріпила теоретичні знання, розвинула та удосконалила практичні навички, накопичила та опрацювала наданий мені матеріал для виконання майбутніх наукових досліджень. Також я вкотре ознайомила з функціональними обов'язками перекладача, закріпила знання, що стосуються галузевої термінології та здобула навички здійснення перекладу наукових статей, а також навички редагування та коригування перекладу, реферування перекладених наукових статей, які успішно зможу використовувати у майбутньому. Також я поглибила власні аналітичні навички у процесі здійснення фахової діяльності (лінгво-стилістичний аналіз тексту), розвиваючи вміння здійснювати самоконтроль, самоаналіз та об'єктивну оцінку власної фахової діяльності. Я отримала цілісне уявлення про перекладацьку діяльність як професію, закріпила теоретичні знання на практиці та удосконалила свої перекладацькі здібності і навички письмового двостороннього перекладу, а також навички реферування та лінгво-стилістичного аналізу художнього англomовного тексту. На базі отриманих знань набула вміння творчо застосовувати їх в практичній діяльності у сфері власної майбутньої спеціальності. Виробнича аналітико-філологічна практика сприяла закріпленню і поглибленню даних знань з фахових дисциплін теорії та практики перекладу, в також прагненню постійного професійного розвитку.

Серед переваг та позитивних моментів можна виділити безпосередня праця за фахом, яка надає впевненості у фаховій придатності, внаслідок чого виробляється індивідуальний режим праці. Виробнича аналітико-філологічна практика сприяє здатності збору та аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних фактів, інтерпретації та перекладу тексту. Проведення даної практики зумовлює також накопичення знань у галузі перекладознавства, оскільки стаття, використана для опрацювання та перекладу, містять велику кількість термінів галузі, а також низку

невідомих словосполучень чи інших лексичних одиниць, що у свою чергу надає можливість вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань. Зіштовхнувшись із проблемами перекладу окремих термінів, слів чи словосполучень, я навчилася їм знаходити вирішення, використовуючи різні прийоми та методи перекладу, що, власне, й сприяло розвитку професійних творчих здібностей. Проведення лінгво-стилістичного аналізу художнього тексту позитивно вплинуло на закріплення та вдосконалення аналітичних навичок на практиці. Користуючись низкою додаткових джерел, а також настанов з боку керівника практики, я успішно впоралась з вирішенням проблем та труднощами, що виникали під час проходження практики.

Недоліками, що стосуються перекладацького процесу та процесом аналізу тексту, я вважаю обсяг часу, необхідний для проходження практики та виконання усіх завдань, а також обсяг часу, відведений на консультації стосовно практики, враховуючи розподіл студентів між керівниками. До прикладу, лінгво-стилістичний аналіз тексту вимагає детальності та точності, що так само потребує більшої кількості часу, адже, це власне, неабияк впливає на якість аналізу.

Моїми пропозиціями щодо вдосконалення навчальної перекладацької практики є збільшення кількості годин практики або ж збільшення кількості консультативних годин. Також як альтернативу пропоную збільшення керівного складу практики, що дозволило б зробити більший розподіл між студентами. Менша кількість студентів розподілена для конкретного керівника практики сприяла б обговоренню усіх проблемних питань у ширшому обсязі та якнайшвидшому їх вирішенню.

Дата

Підпис

Зразок перекладу літератури до наукової статті філологічного спрямування

ЛІТЕРАТУРА

1. Арутюнова Н. Д. Метафора. Лингвистический энциклопедический словарь. Москва: Советская энциклопедия, 1990. 296 с.
2. Лобецька І. М. Особливості вживання евфемізмів в англійській та українській мовах. *Стратегії міжкультурної комунікації в мовній освіті сучасного ВНЗ*: збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 21 березня 2017 р. Київ, 2017. С. 163–167.
3. Манютіна О.І. Лексико-семантичні та функціональні особливості евфемізмів у сучасній англійській мові (на матеріалі бульварної жіночої прози ХХ–ХХІ ст.) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Чернівці, 2009. 20 с.
4. Мосієвич Л. В. Вплив стереотипу на ранжування евфемізмів / дисевфемізмів в англійському політичному дискурсі. *Вісник Харківського національного університету імені В. І. Каразіна. Іноземна філологія*. Харків, 2015. Вип. 81. С. 75–80.
5. Януш О. Евфемізми і мовна естетика. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Філологічні науки*. Одеса, 2012. С. 32–35.

REFERENCES

1. Arutyunova, N. D. (1990). Metafora. Lingvisticheskii entsiklopedicheskii slovar [Metaphor. Linguistic Encyclopedic Dictionary]. Moskva: Sovetskaya entsiklopediya [in Russian].
2. Lobetska, I. M. (2017). Osoblyvosti vzhivannia evfemizmv v anhliiskii ta ukrainiskii movakh [Peculiarities of the use of euphemisms in English and Ukrainian languages]. *Stratehii mizhkulturnoi komunikatsii v movnii osviti suchasnoho VNZ*. (pp. 163–167). Kyiv [in Ukrainian].
3. Maniutina, O. I. (2009). Leksyko-semantychni ta funktsionalni osoblyvosti evfemizmv u suchasni anhliiskii movi (na materialy bulvarnoi zhinochoi prozy XX–XXI st.) [Lexical-semantic and functional features of euphemisms in the modern English language (on the material of tabloid women's prose of the XX–XXI centuries)]: dis. ... kand. filol. nauk: 10.02.04. Chernivtsi [in Ukrainian].
4. Mosiievych, L. V. (2015). Vplyv stereotypu na ranzhuvannia evfemizmv / dysevfizmv v anhlomovnomu politychnomu dyskursi [The influence of the stereotype on the ranking of euphemisms / diseuphemisms in English-language political discourse]. (Issue 81), (pp. 75–80). Kharkiv: Visnyk KhNU im. V.I. Karazina [in Ukrainian].
5. Ianush, O. (2012). Evfemizmy i movna estetyka [Euphemisms and language aesthetics]. (pp. 32–35). Odesa: Naukovyi visnyk mizhnarodnoho umanitarnoho univertsytetu [in Ukrainian].

Свідер І.А., Литвинюк О.М.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Підписано до друку 24.05.2023р.
Формат 60x84\16
Гарнітура Times New Roman.
Папір офсетний. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 14,09.
Тираж 100 прим. Замовлення № ???.

Віддруковано ТОВ «Видавництво АБЕТКА»
м. Кам'янець-Подільський, вул. Князів Коріатовичів, 9а
тел. (03849) 27384 , abetka.svit@gmail.com